

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnep után is.

II. év.

Budapest, 1898, péntek, július 15-én.

194. szám.

A hetedik pont.

Hat kérdőpontot állított a kormány az autonóm vámtarifa megvitatására összehívott enquete elé. Mindenki természetesnek fogja ezek szerint találni, hogy az érdeklődés a hetedik pont felé irányult. Az enquete és a közönség érdeklődése egyaránt.

Ez a hetedik pont ugyanis, melyet a kormány nem bocsájtott az enquete véleménye alá, az a bizonyos kérdés, hogy a vámközösség használ-e inkább Magyarországnak vagy az önálló vámterület? A harmincz esztendőn keresztül kipróbált alap vagy az óhajtott ideál. Erre a kormány nem kereste a szakemberek feleletét, mert el volt tökévelve, hogy a lehetőség keretein belül nem változtatja meg a mai állapotot. S épen ez a tudat nehezített az összehívott szakértőkre is, mert akármilyen komolysággal ígérték is a szabad vélemény-nyilvánítást, magukban meg voltak győződve, hogy a magasabb zabhegyezésnek azt a munkáját kell végeznük, melyet más néven akadémikus vitának is szoktak nevezni.

Kissé kelletlennek látszott ez a komolyság. A vámközösség hívei, ha nem is tudtak bizonyosat a kormány szándékáról, nem kételkedtek benne, hogy Bánffy a Plantagenet Richard mondásához fogja magát tartani: van a „van“, bárhogy jut hozzá az ember. És megőrzi talán a vámközösséget, ha mindjárt odaát csak a tizennegyedik paragrafus-

sal tudnák is megtámasztani. Hiszen ilyen irányban korifeusok kezdtek már az országot megmunkálni. Viszont az önálló vámterület hívei is meg voltak győződve, hogy az ő ideáljuknak még nem hajnalodik és a vitába csak azért indultak komolyan, mert illő, hogy legalább ők vegyék komolyan. Ezt egyik publiczistájuk elég őszintén meg is mondta. A vita praktikus voltában tehát egyikük sem hitt s olyanforma érzésük lehetett, mint a törvényes békeltetésre berendelt való feleknek. Hiszen csak formáság, hogy gyorsabban menjen a válás. Itt persze megfordítva állt az eset. De a válás megkísérlését szükséges formáságnál itt se nézték egyébként.

Az igazság pedig mégis más volt. Bánffy kétségtelenül legszivesebben ragaszkodott volna a vámközösséghez, amint ezt nem is tagadta, sőt keserves obstrukciót szenvedett végig, csak hogy az osztrák kormány is megtehesse ilyen irányban a magáét. S azóta már a harmadik osztrák kormány öröködik, hogy a Bánffytól kapott haladékot kihasználja. Mindegyik ígéretet tett a rendezésre és mindegyik ment, amikor ígéretét beváltani nem tudta. Most Thun volt a soron. Ő is minden jót ígért és akármit kürtöltek világgá az ujságok, Bánffynak volt oka, hogy csak ehhez az ígérethez tartsa magát. És Thun is tudta, hogy a magyar kormány milyen gondolatlanul tette magáévá az Enyedi Lukács határozati javaslatát. Tudta, hogy egészen az ő munkájának eredményétől

fog függeni, vajjon adatgyűjtemény legyen-e az autonóm vámtarifa vagy erősség, amelyben Magyarország meghúzódhatik.

Látnivaló, hogy mért nem kereste a magyar kormány az enquete a választát a — hetedik pontra. Mert ez a válasz a Thun munkáján fordult meg. És különös véletlen, hogy ez a válasz épen ma érkezett meg, amikor a vámenquete először ült össze. Akik még kelletlenül mentek bele az akadémikusnak ígérkező vitába, most már a legnagyobb komolysággal foghatnak munkához, mert az autonóm vámtarifa ezen a napon erősséggé vált. Az egyetlen erősséggé, amelyhez törvényes út vezet. Kitént ugyanis, hogy az osztrák viszonyok rendezése megint nem sikerült és ezzel az utolsó reménység is kutba esett, hogy a két állam alkotmányos módon csinálhassa meg a kiegyezést. Így tehát az autonóm vámtarifa egy szempillantás alatt levetkőzte minden akadémikus jellegét s zazzá a fegyverré vált, amelyre föltétlen szükségünk lesz, akármilyen formában akarjuk is majd rendezni gazdasági viszonyunkat Ausztriával.

A válasz idején jött. Eléggé határozott is. A hetedik pont tehát most már igazán fölösleges. Ellenben az enquete tagjaira egész súlyával nehezedik a kötelesség, hogy kellő komolysággal és azért kellő gyorsasággal keressék a választ a többi hat pontra. Mert ezekre már tőlük várja a feleletet a kormány is, az ország is...

Gróf Keglevich István

az új Intendáns.

Több oldalról tudatják, hogy a kormány tegnapi tanácsából kelt határozata értelmében gróf Keglevich Istvánt fogja a Nemzeti Színház és az Operaház intendánsának kinevezetni. Hírlik továbbá, hogy a miniszterelnök az illető fölterjesztést ma már magával vitte Ischbe, hol ő felségének, a királynak fogja bemutatni.

Nem kell külön mondanunk, mily örömmel vesszük e hírt; hisz alig lesz ember az országban, ki meglepődéssel ne fogadná. De különben is mi régen kimondtuk, még mikor az új intendáns kinevezésének híre először került az ujságokba, hogy az összes emlegetett kandidánsok között gróf Keglevich István az egyetlen, ki az új intendánsra váró nagy feladatoknak megfelelni képes.

Ebben a kormány sem kételkedett; egy perczig sem. Végső elhatározása, mely elvben már régen meg volt, csak attól függött, hogy mennyiben képes eleget tenni azon föltételeknek, melyeket gróf Keglevich a hivatal elfogadásához fűzött. És ezt a körülményt annak idején jeleztük is.

A megegyezés tehát e tekintetben is megtörtént és nincs a magyar művészetnek igaz barátja, aki e ténnyhez azt a reményt ne kapcsolná, hogy az ország nagy műintézetei végre ki fognak emeltetni a pangás ama posványából, melybe a viszonyok végzetes alakulása következtében süllyedtek.

Nem akarunk többé senkit vádolni; nem

okozunk többé senkit azért, ami volt. Szívesen elfeledünk mindent, ami ellen a percz válsága által sugallt, de mindig az ügy iránt való őszinte érdeklődés által követelt hevességgel kikeltünk. „A mult csak példa legyen most“; tudniillik az a rossz példa, melyet követni nem szabad.

Nem szabad többé felednünk, hogy azon nagy műintézeteknek, melyeknek fönnállásáért és célirányos működéséért az ország tetemes áldozatot hoz, magasztos eszményi céljai vannak: a nemzeti cél és az általános művelődési cél. E kettőre költ az állam: e kettőt tehát első sorban kell megóvnia annak, akit a kormány bizalmával kitüntet.

E két magasztos célra nézve nincs transzactió; létesülésüknek szüksége föltétlen. És ha van férfiú, aki ez eszmények megvalósítását szíven hordozhatja és ki bír a képességekkel, melyek ez eszmények diadalra vezetéséhez szükségesek, úgy bizonyára Keglevich István az, ki életének javarészét határtalan lelkesedéssel és — igazán — egész a meg gondolatlanúságig menő önzelleltséggel a művészet szolgálatába állította.

Senki sem tett nálunk oly alapos és mélyreható tanulmányokat a művészet elméletének és gyakorlatának terén, mint ő. De nem is volt módjában senkinek e nagyon költséges tanulmányokkal foglalkozni. Megszerezte és fáradságtalan türelemmel földolgozta a modern színdarab és színjáték egész irodalmát; személyes gazdag tapasztalatot gyűjtött a francia, az angol, a német és az olasz színjáték körül. Mindent megnézett, mindent látott, mindent megismert. Éveket és ezeket áldozott e széleskörű és na-

gyon fárasztó tanulmányra. Mért? Talán azért, hogy a színigazgatás, a művezetés terén kariéret csináljon? Ki tenné magát oly nevetességessé, hogy a gróftól, az ő nemes lelkét e balga gyanuval érintené! Őt, a fiatal mágnást kizárólag a személyes izlés, a nemes hajlam, a minden szép és magasztos iránt való tiszta lelkesedés terelte a művészetek határtalan kultusza felé. Hiszen a képző- és az iparművészeteket ép oly mohó vágygyal, ép oly törhetetlen buzgalommal tanulmányozta: ő a régi műiparnak is egyik legavatottabb ismerője körünkben. De az irodalmakat talán kevesebb hévvel szerette és élvezte? Nem. Ő az egyetlen mágnás és talán az egyetlen ember Magyarországon, aki Homéroszt, Dantet, Shakespearet és Göthét eredetiben szavalja.

Kell-e ennél több ahhoz, hogy intendánsná való kineveztetését ünnepeljük!

Van azonban még egy igen fontos körülmény, mely gróf Keglevich kineveztetését különösen kívánatosnak tünteti fel előttünk. És ezt a következőkben véljük vázolni:

A színház, amellettt hogy a népek szellemi élete bizonyos legmagasabb rendű érdekeinek megvalósítására törekszik, mindig csak konkrét dolog marad, mely elvont természetű felsőbb céljait mindig az anyagiakban és csakis anyagi eszközökkel képes megvalósítani. A művész kiképezése, tehetségéhez és sikereihez mért jutalmazása, a műsor föntartása és gazdagítása, a színpad kiállítása, az előadásnak az előadott mű szelleméhez és a művelt közönség igényeihez való méltóvá tétele — első sorban pénzkérdés. A pénz, mely mindéhez szükséges, még a

Az első nap.

(A vám-értekezlet.)

Bizony színtelen volt egy kissé a vám-tarifa ügyében összehívott enquete első napja. Mintha feszélyezte volna a különböző gazdasági testületek képviselőit, hogy ők most: parlament; a nyilvánosság előtt vannak, felelősség alatt szólnak. Nem is szólott ma más, csak olyan, akinek különben is mestersége a publicitás.

Ott ült a főpolgármester helyén a kereskedelmi miniszter: báró Dániel Ernő, mellette jobbra az értekezlet jegyzője, balra Vörös László államtitkár. A pódium előtt félkörben a miniszteriumok szakemberei; kissé kényelmetlenül érezhették magukat, de mégis szinte le lehetett olvasni arczukról a kérdést: „Hadd lássuk, milyen és mennyi bölcsesség van az aktákon kívül.”

A kereskedelmi miniszteren kívül D a r á n y i Ignác képviseli a kormányt. Komolyan figyel a hivatalos vagy politikai szónokokra, de készörömet besiet a dohányzóba egy kis beszélgetésre, ha más szónok beszél. Wekerlével volt hosszabb értekezése, alkalmasint nem csak a vámtarifáról.

A volt miniszterelnök hatalmas alakja ott látható a második pad szélén Enyedi Lukács mellett. Vajjon fog-e Wekerle beszélni? ezt találgatják sokan. Szomszédja arczán látszik a tudat, hogy ő az örömapja ennek az egész gyülekezletnek, de magában a tervezetben nem sok öröme telik.

Hegedüs, Hieronymi, Miklós Ödön erősen készülnek hogy felszólalnak.

Az agráriusok külön padba vonultak egymás mellé. Itt is összetartanak. Hír szerint olyan javaslatra készülnek, hogy küldessék ki egy albizottság s halaszszák el az egész tanácskozást addig, míg ez a bizottság komolyan tárgyalható tervezetet készít.

A kamarai titkárok nagyon elemőkben vannak, érzik, hogy ők a kamarák esze. Kivált Deil Jenő, a miskolci titkár forog sokat,

egyre kitévén magát a kérdésnek, hogy miért hord muzsikus-haját, amikor közgazdaság a mestersége.

Az egyéb érdekkörök képviselői csendesen meghuzódnak, alig találnak náluk visszhangra az elmondott beszédek. Csak olyankor hangzik fel egy kevés lelkesedés, amikor a szónokok azt hangsúlyozzák, hogy megtudunk élni a magunk lábán is, ha sok lesz is eleinte a bajunk. De az agráriusok részén erre sincs visszhang.

Különben már ma kiderült, hogy ilyen nagy testület — vagy százötven ember van együtt — nem alkalmas egy vámtarifa megvitatására. Összefolyt már ma az egész vita, senki sem tartja meg a kérdőpontok rendjét, beszélnek általánosságban, szólnak részletekről össze-vissza. Része van ebben annak is, hogy a vezetés erélytelen.

Az elnöklő kereskedelmi miniszter megnyitó beszédét eléggé szimpatikusan fogadta az értekezlet, kivált, amikor arról beszélt, hogy a tervezet semmiféle irányban nem akarja korlátozni a vélemények szabadságát és hogy az események belesodorhatnak az önálló vámterületbe . . .

Nagy érdeklődéssel fogadták azután amikor Enyedi Lukács állott fel szólásra. És beszédje teljesen igazolta ezt a nagy érdeklődést, mert szép, okos és őszinte beszéd volt. Nem tartja elégnak az előterjesztett anyagot, nem tartja megfelelőnek a tervezetet, bár elismeri, hogy annak megszerkesztése nagy munka volt. De nem is csuda, ha a tervezet nem felel meg, hiszen a szerkesztői azt sem tudhatták, mily célra dolgoznak. Hiszen lehetséges olyan megoldás is, hogy a külfölddel szemben megmarad a közös vámterület s csak egymással szemközt alakítja meg a két állam az önálló vámterületet. Azonban Enyedi csak a szorosán vett külön vámterület szempontjából bírálja a tervezetet. S itt arra mutat rá, hogy az autonom vámtarifát 1903-ig csak Ausztriával szemben alkalmazhatnánk, itt is csak

arra, hogy annak alapján kereskedelmi szerződést kössünk. Ép ezért hibáztatja a túl magas vámokat; kerülni kell mindent, ami a háboruskodás látszatára vallhatna. Egyáltalán óvakodni kell a hamis látszatoktól, hiábavaló illuzióktól. Pedig ilyen illuzió a magas gabonavámok, amelyek a gazdának semmit sem érnek s csak csalódást okoznának neki. Nagy hiba az ipari nyersanyagok megvámolása és nagy hiba, hogy a pénzügyi vámok fokozásával is meg akarják drágítani az életet.

Sok taps köszönte meg Enyedi beszédét.

Utána Földes Béla szólt arról, hogy a kiviteli statisztika nem egészen megbízható alapja a vámtarifák szerkesztésének. Utalt arra, hogy a gazdasági életben is nagy és gyakran üdvös hatása van a suggestiónak. Ilyen suggestiv hatásuk van nálunk az agrár-vámoknak.

Majd Lukács Béla, a volt kereskedelmi miniszter szólt. Eleinte meglehetősen egyhangúsággal beszélt a tervezet rendszeréről, általános karakteréről, az 1903-ig való viszonyokról, a meg nem védett hazai termékekről, Orsova támogatásáról. De végezetül szinte lírikus lendületet kapott a beszéde, úgy, hogy ez a nyilatkozat volt a mai napnak a legérdekesebb momentuma:

Kívánjuk és jobban szeretjük, ha a közös vámterület alapján tudunk megegyezni. De ha lehetetlen az egyezés, megélünk önálló vámterület mellett is. Sok áldozattal, sok küzdelemmel, sok lemondással fog járni ez az önálló magyar vámterület. De áldani fognak bennünket ez áldozatok elvállalásáért a jövő nemzedékek, valamint hogy mi is áldjuk azokat, akik az 1848-iki nagy átalakulással járó áldozatokat meghozták. Mi szenvedni fogunk, de a jövő nemzedékek számára biztosítunk szebb jövőt.

Harsány éljenzés és sok tapsolás követte a szép és lendületes nyilatkozatot, amelynek értékét bizony nem kisebbíti, hogy egy volt kereskedelmi miniszter tette.

szubvenzionált színháznál is nagyrészen meg kell keresni. A színház tehát, — amellett, hogy magasabb műintézet, hogy népművelő eszköz, sőt a német császár szerint még kormányzó szer is — a küszöbére irt egy első kényszerítő törvény értelmében még üzlet is; üzlet, melyet gondozni, fejleszteni és jövedelmezővé tenni szükséges, mert különben a főntemlitett tisztán eszményi céljait is csak nagynehezen, csak részben, vagy, bizonyos viszonyok között, egyáltalán nem érheti el.

A színház vezetőjének tehát a színházi üzletet is kell értenie. Ha ebben tudatlan, alig fogja háza magasabb céljait sikerrel megvalósíthatni. Szilárdan kell a földön járni tudnia, ha az alkalmas perczen szárnyakon akar a magasba emelkedni.

E szempontból is nagy meggyugvással vesszük gróf Keglevich kineveztetését. A színházi üzletben avatottabb embert alig találhatt volna a kormány. Gróf Keglevich ismeri a közönség ízlését ép úgy, mint a sokszerű forrásokat, melyekből merítenie kell, ha az ízlést ki akarja elégíteni; de bir ezenfelül még a hátorsággal is, hogy a közizlésre észszerű mértékben irányítón hasson. Ha tehát a színházak jövedelmezőségének kérdését tekintjük, ép oly alapos reménnyel tekinthetünk a jeles intendáns tevékenysége elé, mint midőn a művészeti hatás magasabb mozzanatait vesszük számba.

Mindez a sok remény, mind ez a nagy bizalom azonban nagyban fokozza az új intendáns felelősségét. Tömerdek a súly, mely a jelen viszonyok között vállaira nehezedik. Két színház számára viaszanyerni a közönség elkallódott szeretetét és az éveken át tartott elégedet-

lenség révén majdnem teljesen megszűnt látogatókedvét, nagy feladat, melyet még oly erős akaratu, oly szilárd elhatározásu és oly lángoló lelkesedésű ember, mint Keglevich, sem fog egyhamar egész mértékben megoldhatni. Idő kell ehhez; és talán nagy idő. Könnyebb az új színházat becsültetésbe emelni, mint a közönséget visszaterelni az oly színház útjára, melyről leszokott. Itt tehát türelemmel kell lennünk egyelőre.

De még a türelem sem elég. Szükséges még az is, hogy az új intendánsnak teljesen szabad keze legyen a dolgok újabb berendezésében. Nem szabad utját állnunk abban, amit hasznosnak, szükségesnek tart, még ha a változtatás nagyon feltűnő, nagyon váratlan volna is. Kötött kezekkel küzdeni nem lehet. Már pedig e térer nagy küzdelem vár az intendánsra. Káros volna tehát őt terveinek kivitelében feszélyezni, már csak azért is, mert az ilyen feszélyezés föloldaná őt a nagy felelősségtől, melyet oly merészen elvállalt.

Szabad kezet kell neki engedni az újításokban. Szabad rendelkezést különösen azon várva-várt új állapot megteremtésében, mely vezérséget nyújt arra nézve, hogy az országos intézetekben csak azok leljenek működési teref, akiket tehetségük erre kijelöl. A művészetben nincs ősiség; a művészet nem ismer személyi tekinteteket. A művészetben csak egy érdem létezik: a képesség.

Ezt szívelje meg az új intendáns; erre alapítsa az új rendet; ezt tegye meg reformáló terve alapkövének: és akkor felemunkája már meg lesz téve. Amilyen kezekbe teszi le az általa vezénylendő munkát, olyan lesz a munka eredménye, sikere.

Előre is óvást emelünk a fellevés ellen,

mintha e megjegyzésünkkel ama bizonyos gí-gási seprüt akarók az intendáns kezébe adni, melylyel egy mozdulattal simára tisztíthatja tevékenysége egész terét. Távol tőlünk e gondolat. Ily rossz és veszedelmes tanácsért az erkölcsi felelősséget el nem vállalnók. Ép ellenkezőleg, meggondolást, lehetőleg kiméletet, mértékletes, sőt gyöngéd eljárást kérnénk tőle, ha valamit kérnünk engedve volna. A jó, mert lassabban készül, azért nemkevésbé jó, és némelykor talán még jobb is. Igen természetes, hogy ily ügyben az előzékenység nem mehet azon határig, ahol az elkerülhetetlenül szükségeset gátolja meg létesülésében.

Csak Ernani-ra akarjuk emlékeztetni a grófot, Victor Hugo nagy művének ama jelenetére, melyben a császárnak megválasztott V. Károly elmondja, hogy a választás alatt imát végzett őse, Nagy Károly sirjánál, és ez imában azt kérdezte az egykor hatalmas császár szellemétől, hogy min kezdje uralkodását? A szellem azt felelte, hogy: — a kegyelmen.

. . . Par ou faut-il que je commence?

Et il m'a répondu: Mon fils, par la clémence.

Nem kívánunk a gróf urnak követelő tanácsokkal szolgálni. Tudjuk, hogy ő, kinél hivattottabb ember az intendánsi állásra ez országban nincs, nem szorul a mi bölcsességünkre. Jobban tudja ő, hogy mi szükséges, mint bárki más. Amit mondtunk, csak azért mondtuk, nehogy mások által félreértessenek azon szavaink, melyekben az új intendáns számára teljesen szabad rendelkezést, csorbitatlan újító hatalmat kívántunk.

Azó legyen a hatalom, aki a felelősséget viseli. De viszont a felelősség oly dolog, mely még a hatalom gyakorlásának is kiszabja üdvös mértékét.

Keszler József

Fenyvesi Adolf után még Hegedüs Sándor beszélt s ő volt ma az utolsó szónok.

Holnap Miklós Ödön, Hieronymi, Lánczy Leo fognak beszélni.

Az első nap dolgáról egyébként ez a tudósításunk:

A résztvevők.

A tágas terem egészen megtelt, mire a tanácskozás megkezdődött. A karzat azonban üres volt, talán azért, mert a karzati ajtókat csak a gyűlés vége felé nyitották meg. Ámbár igaz, hogy kíváncsiak sem igen akadtak, mivelhogy alig mutatkozott valaki a folyosókon az enquétère meghívottakon kívül. Báró Dániel Ernő nagyon pontos volt. Épen tizenegyet ütött, amikor Vörös László államtitkárral az elnöki emelvényen megjelent. Sietett mindenki a padsorokba, hogy elhelyezkedjék. Az elnöki katedrától balra eső rész, ahol rendszeren a közgyűlések nyugtalanabb eleme grasszál, most meglehetősen csöndes, nyugodt és méltóságos volt. Ott ülnek egymásután az első padok szélén dr. Wekerle Sándor volt miniszterelnökünk, a közigazgatási bíróság elnöke, Darányi Ignác földmívelési miniszter, Bedő Albert államtitkár, Miklós Ödön volt földmívelési államtitkár, Enyedy Lukács nyugalmazott miniszteri tanácsos, Örley Kálmán, Münnich Aurél, Hegedüs Sándor, Hodossy Imre, Lánczy Leo, Komjáthy Béla, Smialovszky Valér, Neményi Ambrus, Brázay Kálmán képviselők, a jobboldalon mint rendszeren, ott láttuk Hieronymi Károly volt belügyminisztert, akinek szomszédságában ültek Lukács Béla volt kereskedelmi miniszter, Papp Géza országgyűlési képviselő, aki szorgalmasan jegyeztetett, Gajary Ödön, Szemere Attila, Neumann Ármán Major Ferencz, Meltzl Oszkár, Farbak István, Kovácsy S. országgy. képviselők. Ezen az oldalon a közgyűlés legnyugalmasabb pontján csoportosultak, továbbá gróf Károlyi Sándor és gróf Desseffy Aurél körül az agráriusok, Förster Aurél, az országos magyar gazdasági egyesület igazgatója, Rubinek Gyula főtitkár, Bernáth István közgazdasági író és még valami hettenn-yolczan, akikről már előre hire járt, hogy nagy vitát provokálnak. A hegyet, az utolsó padokat, az ipar- és kereskedelmi kamarák képviselői: Kulinyi Zsigmond, Szávay Gyula, Deil Jenő stb. foglalták el. Közül a meghívott iparosok, kereskedők, gazdálkodók és szakemberek nagy sokasága: Kilényi Hugó miniszteri tanácsos, Szerényi József és Emmerling Vilmos osztálytanácsosok, mint a kereskedelmi miniszterium kiküldöttei, Gelléri Mór, az országos iparegyesület igazgatója, dr. Földes Béla, dr. Mandello Gyula egyetem tanárok, gróf Hadik János, gróf Keglevich Gábor, dr. Rodiczky Jenő, lovag Falk Zsigmond, Schmidt József, György Endre, Liptay István, Kovácsy Sándor, Thék Endre, Steiger Gyula, Kohner Ágoston, Deutsch Izidor, Spitzer Gerzson, Neuschloss Marczel, Mösmer Frigyes, Bacher Emil, Fenyvesi Adolf stb.

A miniszter megnyitója.

Báró Dániel Ernő kereskedelmi miniszter a következő beszéddel nyitotta meg a tanácskozást:

Igen tisztelt uraim! Midőn önöket mindenekelőtt szívesen üdvözölném azért, hogy felkérésemre ilyen szép számmal méltóztattak összegyűlni, nem mulaszthatom el, hogy egyuttal köszönetemnek is ne adjak kifejezést, mert az tény, hogy ilyen szép számmal jelentek meg itt, fényes tanujelét adva annak, hogy önök nem csak teljesen át vannak hatva azon kérdések fontosságától és jelentőségétől, amelyek ezen szaktanácskozásban tárgyalás alá kerülnek, hanem bizonyítja azt is, hogy önök egyuttal hajlandók bő ismereteiket és tapasztalataikat is latba vetni arra nézve, hogy ezek a kérdések az ország érdekében minél jobban oldásának meg.

Tisztelt értekezlet! A kormánynek álláspontja közgazdasági kérdésekben nem ismeretlen önök előtt. Nemcsak programjában, hanem számtalan alkalmakkor a törvényhozás előtt is, kifejezést adott annak, hogy a gazdasági élet berendezésére legcélszerűbbnek és az ország érdekeinek leginkább azt tartja megfelelőnek, hogy a vám- és kereskedelmi

közösség Ausztriával fentartatik, illetőleg továbbra is megállapítottatik, de természetesen csak úgy, ha ezen vám- és kereskedelmi szövetségben az ország gazdasági érdekei teljes méltánylást találnak. (Helyeslés.) Ezt az álláspontot vallotta a kormány eddig is mindig, ezen az állásponton áll most is és ennek az álláspontnak az érvényesítésére, amint a múltban, úgy a jövőben is, meg fog tenni minden intézkedést. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

De, tisztelt értekezlet, amely mértékben meg van győződve a kormány ezen álláspontjának a helyességéről, úgy nem feledkezik meg egy más köteleességről sem, azon köteleességről, amelyet úgy az 1867: XII. törvényezikk 68. szakasza, valamint az 1898: I. törvényezikk is reá hárít, és amely abból áll, hogy, ha ezen vám- és kereskedelmi szövetség vagy éppen nem, vagy nem olyan mértékben volna létesíthető, amint az ország érdekei ezt megkívánják, azon esetre teremtsen meg az előzetes feltételeket arra nézve, hogy az ország önrendelkezési jogát érvényesíthesse. (Élénk éljenzés.)

Ezen köteleességének miképeni érvényesítése és teljesítésére nézve irányt szab azon határozati javaslat, amelyet Enyedi Lukács tisztelt képviselő ur 1897. december 16-án terjesztett a képviselőház elé és amely a képviselőháznak 1898. január 4-én tartott ülésében egyhangulag elfogadotván, határozattá emeltetett. Ezen határozati javaslat így szól:

A képviselőház utasítja a kormányt, hogy: a) a lehető legrövidebb idő alatt állítsa össze és tegye közzé azokat az adatokat és kiszámításokat, amelyek úgy a magyar általános autonóm vámtarifa, valamint egy Ausztriával kötendő tarifális kereskedelmi és vámszerződés megalkotásához szükségesek; b) szerkeszteszen egy autonóm vámtarifa-tervezetet; c) e tervezet megvitatására pedig hívja össze Magyarországot szakfőfőit, mezőgazdáit, iparosait és kereskedőit szaktanácskozmányra, különösen a czéltől is, hogy egy esetleg Ausztriával kötendő kereskedelmi és vámszerződés módozatainak és tarifájának megállapítása előtt a közvetlenül érdekelt gazdasági tényezők érdekeikre és óhajtaikra nézve szabadon nyilatkozhasanak.

A kormány a képviselőháznak ezen egyhangulag elfogadott határozata értelmében köteleességének tartotta az ebben foglalt utasítást a legteljesebb mértékben teljesíteni.

Ebből a szempontból kiindulva, mindenekelőtt összegyűjtötte mindazon adatokat és számításokat, melyek gazdasági berendezkedésünkre nézve feltétlenül szükségesek. A tisztelt szaktanácskozmény tagjainak bő alkalmuk volt meggyőződni a kiosztott vaskos kötetből, hogy ezen adatoknak és számításoknak összegyűjtésében oly kimerítően intézkedett, hogy az a legmesszebb menő igényeket is teljes mértékben kielégíteni képes. És engedjék meg, hogy ez alkalommal már kijelentsem, hogy minden ellentétes felfogással és gyanúsítással szemben, amelylyel ezen adatokat talán illették, hogy ezek az adatok, amelyek a leg gondosabb gyűjtésnek eredményei, mindenestre bírnak annyi megbízhatósággal, mint bármely más statisztikai adat, és hogy azok teljesen alkalmasak arra, hogy azok alapján közgazdasági helyzetünket, de különösen kereskedelmi áruforgalmunk jelen állapotát tökéletesen megbírálhassuk és hogy azokat további intézkedéseinknek alapjául vegyük. (Helyeslés.)

Intézkedett továbbá a kormány a b) pont értelmében egy autonóm vámtarifa-tervezet szerkesztése iránt.

E czéltől az érdekelt miniszteriumok, úgy mint a pénzügyi, földmívelésügyi és kereskedelmi miniszteriumok kebeléből egy szakbizottság alakított, azon feladattal, hogy az autonóm vámtarifa-tervezetet előkészítse. Ez dolgozta ki azon tervezetet, amely önök előtt fekszik. Készült pedig ezen tervezet abból a szempontból, hogy az egy önálló vámtariferületi egységnek nélkülözhetetlen attributumát képezze.

Ezen autonóm vámtarifa-tervezet eddig még annak a kiküldött szakbizottságnak az elaborátuma, tehát egyelőre mintegy előadói tervezet szerepel. A kormány a maga részéről ezzel szemben még nem foglalt állást; nem foglalt állást czélszerűségi szempontból, mivel éppen a határozat értelmében ezen

vámtarifa megvitatására egy szaktanácskozmány volt összehívandó, a kormány abból a nézetből indult ki, hogy előbb mindenesetre meg fogja hallgatni az összehívott szakembereknek, gazdáknak, iparosoknak és kereskedőknek a véleményeit és óhajait és csak ezután fog véglegesen állás foglalni a tervezettel szemben. Tette ezt, mondom, czélszerűségi szempontból, mert abból indult ki, hogy ha már előre állást foglal ezen tervezettel szemben, úgy mindenesetre nagyon meg fogja nehezíteni a szabad véleménynyilvánítást és a szaktanácskozmánynak akkor legfőlebb csak az az eredménye lehetne, hogy némely csekélyebb jelentőségű korrekturák eszközöltetnének, az egész azonban megmaradna úgy, amint van; abban a nézetben is volt a kormány, hogy egy ilyen előzetes állásfoglalás könnyen bénítólag és nyomasztólag hatna és könnyen megzavarhatná azon képnket a tisztaságát, a melyet a kormány e szaktanácskozásból nyerni óhajt. (Helyeslés.)

De e pontnál ki kell terjeszkednem egy más kérdésre is. Ugy tüntették fel ezen autonóm vámtarifa-tervezetet, mint amelynek az éle egy bizonyos állam, mondjuk ki határozottan: Ausztria ellen lett volna irányítva. Ez a felfogás az autonóm vámtarifa természetével homlokegyenest ellenkezik, mert egy ilyen autonóm vámtarifa, amely nem képes egyébre, mint egy maximális vámtarifának a megállapítására, a legtrikább esetekben kerül alkalmazásra egy vagy más állam irányában, (Ugy van) de igenis, alkalmas alapot képez arra, hogy a szerződési tárgyalások megindíthatassanak. (Helyeslés.)

És egészen higgadtan és komolyan tekintve a dolgot, én azt hiszem, hogy még az esetre is, ha az önálló vámtariferület álláspontjára helyezkednénk, ha a viszonyok odasodornának bennünket, hogy nem térhetünk ki az elől, okvetlenül szükséges lesz kereskedelmi ügyekben Ausztriával a szerződéses állapotot továbbra is fentartani (Helyeslés) és ha minden valószínűség ellenére, még ilyen szerződést sem tudnánk kötni, akkor is mindig hatalmában fog állani az országnak, hogy törvényhozási uton a megállapított maximális autonóm vámtarifával, Ausztriával való kereskedelmünkben megtegye mindazokat az engedményeket, amelyek az ország érdekeinek megfelelnek és amelyek a viszonyosság elvénél fogva tökéletesen arányban kell, hogy álljanak azon kedvezményekkel, melyeket viszont a mi számunkra Ausztria nyújt. (Helyeslés.)

Tisztelt értekezlet! Áttérek most a határozatnak harmadik pontjára, amely azt mondja, hogy a tervezet megvitatására szaktanácskozás hívassék össze. Én azt hiszem, hogy ez a tény, hogy önök itt vannak, a legfényesebben tanuskodik arról, hogy ennek a pontnak is teljes mértékben megfelelt a kormány. De midőn önök most, éppen a harmadik pont értelmében, mindezekkel a kérdésekkel foglalkozni fognak, nem tagadom, hogy a feladat, amely önökre vár, a legnehezebbek közé tartozik, nemcsak a dolog érdeménél fogva, de egyuttal az elaboratum nagy terjedelménél fogva is, amely a tanácskozás mikénti vezetését a legnagyobb mértékben nehezíti. Épen ezen tanácskozás menetének megkönnyítése czéljából kívánatosnak tartottam, ha e tanácskozás irányára nézve bizonyos kérdőpontok szerkesztetnek. Ezen kérdőpontokat bátor voltam önök közt szótoztatni és itt csak röviden akarom megjelölni azt, hogy bár ma önök felszólalásaikban a kérdőpontokhoz simulnak, ennek az elaboratumnak egész anyagát felölelik, mégis nem az volt a czélom, hogy a tárgyalás ilyen irányításával a legkisebb mértékben is befolyást gyakoroljak a szabad véleménynyilvánításra. Hiszen e kérdések felvételével egyáltalában nincs kizárva az, hogy amennyiben azoknak fejtegetésében egyéb fontos közgazdasági érdekeket is érinteni akarnak, ezekre szintén ki ne terjeszkedjenek, de mindenestre abból a nézetből indultak ki, hogy a felszólalások kerete ezen kérdőpontok kell, hogy legyenek; nem pedig egyéb kérdések, amelyek szorosán véve nem képezik a szaktanácskozmány tárgyát.

A midőn tehát felkérem önöket, hogy felszólalásaikban teljesen nyíltan és minden fentartás nélkül meggyőződésük szerint nyilatkozzanak és

hogy kiterjeszkedjenek ne csak az autonóm vámtarifák alaki részére, hanem azon érdemleges javaslatokra is, amelyek az egyes vámtételekre nézve tétettek s amelyek az egyes mezőgazdasági termékekre, mint az ipart előmozdító félgyártmányokra, az ipari segédesszközökre, gépekre, valamint ipari cikkekre nézve is előadotnak, valamint a pénzügyi vámokra is minden tartózkodás nélkül nézeteiket nyíltan kifejezni méltóztatassanak. Legyenek meggyőződve arról, hogy a kormány az önk nyilatkozataira és véleményére a legnagyobb figyelemmel lesz és hogy azokat teljes értékükben fogja végleges elhatározása alkalmával méltányolni.

Tisztelt uraim! Én meg vagyok arról győződve, hogy midőn önk elhatározták magukat, hogy ezen szaktanácskozásban részt vesznek, a legnagyobb komolysággal és higgadtsággal fognak ezen munkához. Higgyék meg, hogy az a komolyság és higgadtság, amelyet önk ezen tárgyalásokban ki fognak fejezni, a legnagyobb mértékben alkalmas a tárgyalás alatt levő kérdések fontosságát és jelentőségét a legszélesebb körökben elterjeszteni, de legbiztosabb zálogát és garanciáját is fogja képezni annak, hogy ugyanazzal a komolysággal és higgadtsággal, amellyel önk a tárgyalásba belemennek, fognak ezen kérdések akkor is tárgyalatni, amikor azok végeldöntéshez jutnak.

Ezen szempontokból kiindulva én mindenestre csak jót várok a mai szakértekezlet menétől és ezen reményben és ezen hitemben a szaktanácskozást ezennel megnyitottnak nyilvánítom. (Éljenzés.)

A vita.

A megnyitó-beszéd után egymást érték az ülés jegyzőjénél a felszólalásra jelentkezők s megkezdődött a vita.

Enyedi Lukács áll föl elsőnek. Mindenekelőtt megjegyzi, hogy az ő javaslatára hozott országgyűlési határozat értelmében Ausztria és Magyarország termelő erejének összehasonlításáról szóló adatokat is az értekezlet elé kellett volna terjeszteni. Ő az önálló vámterület híve és meggyőződése szerint Magyarország gazdaságát legelőnyösebben ezen az alapon rendezhetné be. A kérdés nem tartozik szorosán ide, mert a szaktanácskozás nem vámparlament és nem prejudikálhat e kérdésben parlamentnek és más hivatott tényezőknél. Hivatkozik arra, hogy 1903-ban járván csak le szerződéseink a legfontosabb államokkal, öt évvel azok lejártá előtt autonóm vámtarifát fölállítani már csak azért sem volna czélszerű, mert nem áll érdekünkben előre kimutatni, hogy milyen kereskedelmi czélzatokat szándékozunk követni. Még az önálló berendezkedés esetére is számos eshetőséggel kell számolnunk. Mert képzelhető az, hogy Ausztria és Magyarország egymással szemben, mint külön vámterület, de a nemzetközi viszonylatban mint egy vámterület szerepel; képzelhető továbbá, hogy nemzetközi viszonylatban is külön-külön szerepeljen a két állam, épen ez oknál fogva nem is lehetett várni, hogy az előterjesztett munkálattal határozott körvonalakban mutakozó kereskedelmi politikai kifejezője legyen. Egy határozott vámpolitikai irány kijelölése és megvalósítása sokkal későbbi munka lesz. Kijelenti, hogy ő agrárius és nem is képzel olyan jó magyar hazafit, aki agrárius ne volna, mert a magyar föld az, amellyel minden jólétünk összefügg. Rámutat arra, hogy Ausztriával szemben mezőgazdasági vámvédelemre szükség nincsen. Teljesen tisztán kell a helyzetet a mezőgazdaság szempontjából föltárni. Számos példával illusztrálja, hogy oly cikkek vámtétele, amelyeknek kivitele igen sokszorosan felülmúlja a behozatalt, tetemesen fölemeltetik a tervezetben. Ezek a fölemelt vámtételek egy krajczárral sem fogják a nyersterményeknek az árát fölemelni és ezeknek a tarifába való beállítását Magyarország mezőgazdaságának egyenesen ártalmára és kárára lenne. Áttérve az iparra vonatkozólag a tarifában tervezett kereskedelmi politikára, kijelenti, hogy ha az ipart föl akarjuk virágoztatni, akkor azokat az iparágakat, amelyekre az ország gazdasági fejlődési fokánál meg van érve, kellő védelemben kell részesítenünk és meg kell adni fejlődésének föltételeit, nem szabad azonban a fogyasztást sem sűjtanunk túlságos mértékben. Ha az összes vámtételeket emeljük, akkor azt a vámvédelmet, amelyet valamely cikknek nyújtunk, megsemmisítjük azzal, hogy a többi fogyasztási cikkek megdrágítjuk. A magyar ipar megteremtésére ezeknek az alapján — mindig abból indulva ki, hogy Magyarország és Ausztria közt kötendő szerződésről van szó — a következő elveket állítaná föl: határozott vámvédelem nyújtandó, ameddig azt a verseny föltételei kívánják, mindazon iparágaknak, amelyek részint megvannak honosodva és amelyek a közeljövőben meghonosíthatók. Ezzel az elvvel teljesen ellentétben áll, hogy például a fonál vámját a tervezet föl akarja emelni, holott Magyarországon szövőipart akarnak létesíteni. Ugyanez áll az egyéb ipari segédanyagokra is. A pénzügyi vámoknak a javaslatban tervezett kivételét szintén helytelennek tartja. A javaslat szerint ugyanis közvetlen fogyasztási cikkekre nézve is emelni akarják a vámot, amivel csak sűjtanák a népesség amaz osztályait, amelyek érdekeit különösen kell védelmeznünk. A pénzügyi vámokat csak olyan cikkekre nézve óhajtánák kiterjeszteni, amelyeket Magyarországon sem most nem állítanak elő, sem a közel jövőben nem fognak előállítani. Azzal végzi, hogy daczára az ellenünk Ausztriából évek óta intézett támadásoknak, minket nem vezet Ausztria megkárosítása, hanem tisztán csak saját érdekeink megóvása. Ebből a szempontból ellene volna minden olyan tarifának, amely a vámháboru jellegét viselné magán. (Helyeslés.)

Dr. Földes Béla elismeréssel emlékezik meg arról a nagy buzgalomról, amelyet a tervezet készítői munkálatukkal tanusítottak, mert itt jelenleg csak első kísérlettel állunk még szemben és már magának az anyagnak összehordásában is nagy érdem rejlik. A statisztikai adatokat azonban nem tartja teljeseznek; ilyen adatokkal még az önálló vámterületet alkotó államok nem rendelkeznek, annál kevésbbé állíthatunk össze mi ilyeneket. Különösen abban a tekintetben hiányosak ezek az adatok, ami pedig igen fontos, hogy az egyes országok szerint nem részletezik a be- és kivitelt; ez különben igen nagy nehézségekbe ütközik, mert számos cikket, amely pedig nem Ausztriából jön hozzánk, csak Ausztria közvetítésével kapunk meg. Áttérve magára a munkálatra, mindenekelőtt kifogásolja azt, hogy nem nyújt tájékoztatást a mi gazdasági politikánkról, pedig e nélkül a vámtarifának a tételeit megállapítani, hogy az egy szaktanácskozást alapjául szolgálhasson, nem lehet, mert nincs semmi irányadó az esetleg teendő változtatásokra. Kifogásolja, hogy a tervezet, amely egy agrár jellegű vámterületre vonatkozik, megtartotta a közös vámtarifát régi beosztását. Nem érti, miért tüntetik föl a tervezetet, mint maximális tarifát, holott az indokolásban világosan ki van mondva, hogy mi ezen az alapon kötünk szerződést más államokkal és hogy azokkal szemben, akik velünk ezen az alapon szerződést kötni nem akarnak, a vámokat fölemeljük, sőt a kormány rendeletti uton is fölemelheti a vámtételt. A tarifa-tervezetnek Magyarország speciális viszonyaihoz mért átdolgozását sürgeti, úgy hogy ne bizonyos szuppozíciókból induljunk ki, amelyek be nem következnek, hanem azon tényekből, amelyek gazdasági életünknek csakugyan megfelelnek. A törvényjavaslatra nézve kevés észrevétele van. Ez az 1882-iki törvénytől legfeljebb annyiban különbözik örvendetesen, hogy jobb az irálya. Egyes rövidítések vannak a 82-iki törvényvel szemben, melyeket azonban ő nem helyesel.

Lukács Béla nagy köszönettel tartozik a miniszternek bevezető beszédében adott felvilágosításaiért, amelyek bizonyára megnyugtatólag hatottak az értekezlet minden tagjára azon törekvésekkel szemben, amelyek a szaktanácskozás céljának és jelentőségének devalválására irányulnak. Helyesli, hogy a kormány az előadói tervezettel szemben még állást nem foglalt, amint nem is foglalt, épen a mai helyzetre való tekintettel. Ő maga is abban a meggyőződésben van, hogy itt csak az általános szempontok, az ország általános gazdasági viszonyai lehetnek mérvadók. Aki e javaslatot áttanulmányozta, láthatja, mily alaptalan ráfogás az, hogy a tervezet csak egy ijesztgetés, egy rémitgetés akarna lenni Ausztria ellen.

Áttérve magára a tervezetre, a régi beosztás megtartását a megszokottság szempontjából helyesli. Ami a dolog érdemét illeti, utal arra, hogy a Magyarországon eddig követett szabad kereskedelmi irányt ma már sehol egyetlen állam sem követi. A tervezetnek készítői helyesen jártak el, amidőn a világszerte észlelhető általános irányzathoz alkalmazkodva, ugyanazt az elvet követték, amelyet ma valamennyi ország követ és amelyet szóló szabatosan, úgy formulázna, hogy: a hazai mezőgazdasági és ipari termelés lehetőségig való védelmezése. Ennek az értekezletnek egyébiránt nem lehet feladata az egyes tételek részleteibe való elmélyedés, hanem igenis feladata az, hogy minden egyes tételnél kifejtse azokat a szempontokat, amelyeket a javaslat tervezői, akik legjobb meggyőződésük szerint indokoltak minden tételt, figyelmen kívül hagyhattak. Ő a maga részéről nem lát elég védelmet a tervezetben, különösen bizonyos ásvány- és földművekre nézve, amelyeknél megvannak az előfeltételek arra, hogy az országban ilyen védelem mellett egészséges ipar fejlődhesse.

Általában azokra a földművekre és ásványokra nézve, amelyeket kis tőkebefektetéssel is értékesíthetni, nagyon szükséges a mérsékelt védelem.

Nem tartja alaposnak azt a kritikát, amely a mostani tarifát előre perhorreskálja, mondván, hogy az a vámháboru jelenti. Nem látja be, miért. Hiszen, amennyiben bizonyos vámemeléseket terveznek is, azok csak 1903-ban léphetnek életbe. A mezőgazdasági vámokról szólva, a maga részéről is konstatálja, hogy csekély behozatalunknál fogva a vámemelés nem lesz befolyással az áralakulásra. Gyakorlati értéket tehát a vámoknak nem tulajdonít, de elejtésüket sem merné javasolni.

Ami az iparnak nyers- és segédanyagokkal való ellátását illeti, itt is csak általános elveket hangoztathat. Védelem nyújtandó ott, ahol a hazai termelés lehetséges, fejlesztése tehát kívánatos s ez az elv a tervezetben érvényesül is. A tengeren való szállítást támogatnunk kell, de nem állapodhatunk meg mostan Fiuménál, hanem figyelembe kell vennünk a dunai kikötőket is. A tervezet nagyban és egészben megfelel közgazdasági érdekeinknek. Volt-e rá szükség, nem-e, az a jövő titka; ő még attól az eshetőségtől sem tart, ha Ausztriával a vámközösségi viszony nem volna fenntartható, mert meg van győződve, hogy habár nehéz küzdelmek és sok lemondás árán is, de ha rákényszerítettünk, nemcsak hogy meg tudunk közgazdaságilag élni az önálló berendezkedés alapján is, hanem az első évek küzdelmeinek átélése után az ország prosperálásának újabb alapjait is megteremthetjük. Nem óhajtja a különválást, de ismétli, hogy nem fél tőle, mert meggyőződése az, hogy a jövő nemzedék áldani fogja a mai nemzedéket, amely lemondással, türelemmel, küzdelemmel és munkássággal egy újabb felvirágzásnak vetette meg az alapját. (Éljenzés és taps.) Amint mi áldjuk emlékezetét azoknak, akik az 1848-iki nagy átalakulást keresztülvittek, midőn a jobbjátságot felszabadították és szabaddá tették a munkát, úgy meg van győződve, hogyha rákényszerítettünk s következetes rendszerességgel fogunk hozzá a dologhoz, a mi emlékünket is áldani fogja az a nemzedék, amelynek a nemzeti munkát szabadítottuk fel. (Élénk éljenzés és taps.)

Fenyvesi Adolf főképen a fővárosi ipar fejlesztése szempontjából fektet nagy súlyt arra, hogy az élelmiszerek olyan magas vámokkal, mint ahogy kontempláva van, ne drágíttassanak. Csak egy példát említi a sok közül, azt, hogy nagyon sok borjút hoznak be Ausztriából Magyarországra. És míg a hivatalos kimutatás 1897-ről azt mondja, hogy az országba mindössze 231 darab borjút hoztak be, addig szintén hivatalos közlések szerint Ausztriából csupán magába a fővárosba 18.059 darab jött. Ezen és hasonló cikkeknek a kontemplált magas vámokkal való megterhelése a főváros-

ban az élelmet és így a munkás-ipari viszonyokat az úgy is fenálló magas fogyasztási adók mellett nagyon megdrágítja, ami iparfejlesztési szempontból is latba esik. Egyébiránt a tarifát a tárgyalás alapjául elfogadhatónak tartja.

Hegedüs Sándor szerint ennek a tárgyalásnak két halálos ellensége van: a politika és az egyes részletek bírálata. Egyik sem való ide. A kérdés tulajdonképpen nem is a tarifa megállapítása, bár a képviselőház által erre van a szaktanácskozmány utalva, hanem az, hogy mi történjék arra az esetre, ha nem jutunk Ausztriával vámszövetségre. Ha erre vonatkozólag kérdeztek volna meg egyenesen egy szaktanácskozmányt, bizonyára sokkal nagyobb lett volna az eredmény. Csak azért szólal fel, mert nem tartaná helyesnek, ha az a nézet terjedne el a közvéleményben, hogy ez a tarifa fejezi ki a magyar érdekeket és a magyar álláspontot, mert ez lejtőre vinné az egész közvéleményt. A tarifátételek dolgában helyesebb lett volna, ha egyenesen a szaktestületet kérdezik meg, és pedig nem szaktanácskozmány útján, hanem valami más módon. Ilyen kérdést ilyen nagy testületben tárgyalni annál kevésbé lehet, mert ellentétes érdekek jöhetnek összeütkezésbe. A kormánynak felelősségen alapuló kötelessége, hogy ezeket az érdekeket kiegyenlítse, és mindegyik ágának biztosítsa fejlődését. Nem akar úgy elbánni a dologgal, mint némelyek tették, akik agyondicsérték a tervezet szerzőit, de magát a tervezetet lekritizálták. Az idő rövidségénél fogva organicus conceptio nem is készülhetett, hanem meglehetősen felületes munkát kellett végezni. Azt sem tartja helyesnek, hogy kimondjuk, hogy nekünk csak agrár-, csak ipari, vagy csak pénzügyi vámokra van szükségünk. Nekünk szükségünk van egy bizonyos fokban mind a háromra. Vigasztalásképpen említették, hogy hiszen ezek a tarifátételek úgy sem léphetnek hatályba. Ő felesleges munkát végezni nem akar; pedig most tényleg nem lehet tudni, hogy 1904-ben milyen conjuncturák lesznek. Rámutat arra, hogy Ausztriával szemben ezeket a vámkat semmi esetre sem lehet alkalmazni és örül, hogy a miniszter ugyanezt mondotta. Nem utasítja vizsgálta az agrárvámokat, de a kontemplált mértékben provokatívoknak tartja azokat. Szükségesnek tartja az ipari vámkat is, de bizonyos iparágaknak a fogyasztás kárára való dédelgetését elítéli. A pénzügyi vámkat illetőleg nem szabad nekünk a theából vagy a kávéból kiindulnunk, amint azt Anglia és Franciaország tette, mert nálunk nem ezek az elsőrangú fogyasztási cikkek. Bár tudományos és gyakorlati szempontból nem mindenben helyes a mostani autonom tarifa, annak beosztását annak idején mégis elfogadja alapul, mert a létező viszonyokat megszakítani nem akarja. A maximális és minimális tarifa teljesen helytelen, és e tekintetben Franciaország elriasztó példával szolgálhat. A retorziót sem venné fel az organikus tarifába, hanem vámbáboru esete a kormánynak adna ily irányu felhatalmazást. Arra a kérdésre, hogy a pénzügyi vámkok tervbe vett fokozása ellen forog-e fenn észrevétel, általánosságban azt mondhatni, hogy igen, mert ezek túlságosan fel vannak emelve és így nemcsak a fogyasztást, hanem a termelést is drágítják. A tengerentuli behozatalnak kedvezményben való részesítését illetőleg azt hiszi, hogy ha esetleg szakítanánk a közös vámterülettel, akkor is megtalálnók a helyes utat a kérdés megoldására. Tüzetes nyilatkozatot erre vonatkozólag nem tart helyesnek és oda konkludál, hogy a szaktanácskozmány az irányelveknek fejtegetésével, az egyes hajóknak felsorolásával nagy szolgálatot tehet az országnak, különösen abban az esetben, ha a tarifát nem tekinti egyébnek, mint egy „Schätzbares Material“-nak, megadva egyúttal az utirányt a szakköröknek arra, hogy az egyes tételeket körüljék a kormánnyal. Ő a vámközösség alapján áll, ameddig csak az lényeges sérelem nélkül fenntartható.

Kettőre járt az idő s az elnök a tárgyalás folytatását holnap délelőtt 10 órára halasztotta.

KÜLFÖLD.

Az osztrák helyzet. A csehországi alkotmányhü nagybirtokosok megbízottai, mint bécsi tudósítónk táviratozza, ma gróf Thun miniszterelnöknél értekezletet tartottak a kormánynak a nyelvkérdés szabályozására vonatkozó javaslata tárgyában. Az értekezletben részt vettek: gróf Thun Oszwald, herceg Auersperg Károly, herceg Rohan Allin, báró Aehrenthal és dr. Damon. A tanácskozásban, amely délelőtt tíz órától kettőig tartott részvett dr. Baernreuter kereskedelmi miniszter is. Gróf Thun miniszterelnök előterjesztette a kormány javaslátát, amely fölött hosszú vita indult meg. A csehországi alkotmányhü nagybirtokosok képviselői délután és este még hosszabb magán-konferenciákat tartottak gróf Thun Oszwald lakásán, melynek eredményét, illetőleg határozatait holnap tudatják gróf Thun miniszterelnökkel.

Beavatottak szerint a csehországi alkotmányhü nagybirtokosok a kormány javaslatát nem fogadták el.

Föderalizáció. Bécsből a „N. W. T.“ útján a következőket jelentik: Dr. Kramarz képviselő, mert most a Reichsrath nem ülészik, publicisztikai téren száll sikra Venczel koronája birodalmának felállítására, illetőleg Ausztria föderalizációja mellett. Ezt Láng Lajosnak, a magyar képviselőház alelnökének Magyarország és Ausztria nemzetiségeiről írott könyvére felelve teszi meg. Kramarz ugyanis ezeket írja:

A magyarok belátják, hogy a centralizmus jelenlegi formájában tarthatatlan és hogy a súlypontot a királyságokba és tartományokba kell áttenni. Ezt a tényezőt ők számba veszik és hogy meglepetés ne érje őket, jókor formulázzák feltételeiket. A magyarok csak azt ókadják, hogy Csiszlajtánia maradjon egy egész. Ebben a tekintetben egészen nyugodtak lehetnek. Csehországban és Morvaországban senkisé kívánja, hogy az államjogi kívánságok teljesítése által megszűnjék a Reichsrathban képviselt királyságok és tartományok gazdasági közönsége. Nem volna okos a cseh tartományoktól, melyek terményeink kivételére vannak utalva, ha vámkokkal elzárják magukat. E közönség számára kell valami törvényhozó testületnek lenni. Vajjon Reichsrath lesz-e annak a neve, vagy a királyságok és tartományok delegációja, az Magyarország praktikus politikusainak mindegy.

Román hajók keresztelője.

Constanza, július 14.

A román tengeri szolgálat céljaira szolgáló két új hajó keresztelője alkalmából a „Károly király“-hajón diszebed volt, amelyre körülbelül 120 személy volt hivatalos.

Bratiano közmunkaügyi miniszter beszédet mondott, amelyben rámutatott a mai virágzásra, ahhoz a szerény kezdethez képest, midőn Károly király uralomra lépett. Az általános európai gazdasági és politikai áramlat — mondá a miniszter — a kelet és a szélső-kelet felé irányul, ami fontos szerepet juttat Romániának, mert Románián keresztül visz a legrövidebb összekötő ut Nyugat és Kelet között. A miniszter végül köszönetet mondott a királynak és éltette a királyt, a királynét és az uralkodóházat.

Károly király erre a következő beszéddel válaszolt:

A dunai hid megnyitása alkalmával azt mondtam, hogy az a nagyszerű mű fontos kereskedelmi utat nyit számunkra és hogy a román lobogó nemsokára a legtávolabbi kikötőkben fog lengeni. Jóslatom hamarabb beteljesült, semmint remélni mertem volna és a mai ünnepnek sugarai már régebben ott ragyognak ifjú tengerészetünk fölött, amely ma még ugyan csak kisszámú hajóval, amelyeknek élén a „Principessa Maria“ áll, immár tényleg birtokba vetté a tengert. Románia

osztozik velem abban a meggyőződésben, hogy kereskedelmét a tengeri hajózás váratlan módon fel fogja lendíteni. Közönnel tartozunk a törvényhozó testületnek, hogy ma két nagy hajónak szolgálatba állítását ünneplhetjük, amely hajóknak egyike az én nevemet kapta. Nem kételkedem, hogy ez az új, szép és büszke hajó méltó helyet fog elfoglalni azoknak az impozáns hajóknak a sorában, amelyek igába hajtják a háborgó hullámokat és biztosítják a világ kereskedelmi forgalmát. Hordozzák hajóink büszkén tengereken tulra a mi lobogónkat és hirdessék más világrészekben is hatalmas felvirágzását Romániának, amely serény munkájával jelentős helyet vívott ki magának az európai államok között. Örömet szívvvel köszönöm a hozzám intézett meleg szavakat s poharat emelve kereskedelmi és haditengerészetünk jövőjére és felvirágzására üritem azt. Meg vagyok győződve, hogy kötelességeiket hiven teljesítve, mind a kettőt a hazától távol is egyetlen egy érzés fogja lelkesíteni és egyetlen egy gondolat vezérelni. A haza és a nemzeti becsület gondolata és hogy hajóink mindenütt, bárhol legyenek is, az a szívünknek kedves kiáltás fog hangzani: „Éljen Románia!“

A király és a trónörökös pár a hajón töltötték az éjjelt és ma délelőtt elutaztak Sinajába.

Piquard és Esterházy.

(Távirati tudósítások.)

A Párisban letartóztatott két katonatisztnak — Piquardnak és Walsin-Esterházyknak ügyében ma semmi nevezetesebb fordulat nem történt. Mindkettő fogságban van és egész Franciaország élénken kommentálja, miért tartóztatták le a két katonatisztet. Az ügy azért nem egészen világos és ismét jó alkalmat ad arra, hogy a francia lapok pártállásuk szerint Piquard mellett vagy Esterházy mellett foglaljanak állást. Ezt az állásfoglalást a „Jour“ fogja leginkább megkeserülni, mert több külföldi, nevezetesen német és angol lap rágalmozás miatt pört indít ellene.

Az ügyről szóló mai távirataink a következők:

Páris, július 14.

Több lap a leghevesebben megtámadja Bertulus bírót, mert Esterházyt saját felelősségére letartóztatta. Az Intransigeant azt mondja, hogy az Esperanza névvel aláírt táviratok legföljebb csak rossz tréfának tekinthetők. Az nem hamisítás, ha valamely távirat alá bármely nevet irnak is. A Siécle gyűjtést indított arra a célra, hogy Piquard és Demange leveleit falragaszokon terjeszszék. Már az első nap hatezer frankot irtak alá. Demange kijelentette, hogy megtiltja leveleinek falragaszokon való közzétételét.

A „Journal“ szerint Sarrien igazságügyminiszter elhatározta, hogy kikutatja a Dreyfus-ügyben az összes fondorkodások részeseit. Péntekre meglepetések várhatók.

A „Journal“ azt mondja, hogy Piquard-t kémkedés vádjá alatt tartóztatták le. A lapok azt hiszik, hogy újabb letartóztatások várhatók. A „Journal“ és a „Petit Journal“ azt mondja, hogy a bíróság el van tökéve, hogy kikutatja az összes bűnösöket és leleplezi a Dreyfus érdekében indított üzemek részeseit. A „Journal“ hozzát teszi, hogy Leblois ellen is felmerült a bűnrészesség gyanuja, de letartóztatása nem került szóba.

Páris, július 14.

Cassagnac az „Autorité“-ban helyesnek mondja, hogy elfogták Esterházyt, aki „beszennyezte a francia egyenruhát.“ Jaures a „Petite République“-ban „Az első fényugarak“ címmel ír az őrnagy elfogatásáról. Ezek a hamis táviratok arra valók voltak, hogy megakadályozzák Piquardnak Esterházy ellen való vallomását. Ennek súlyos következményei vannak. Első sorban kiderül, hogy Esterházy hamisító, aki mindenre képes volt. Bizonyos, hogy Esterházy e hamisításokra nézve a hadügyminiszterium bureaujával egyöntetűen járt el. Csak a hadügyminiszterium tudta Piquard elfogott levelezéséből, hogy a félisten szó Piquard leveleiben is előfordul. A vezérkar azt hitte, hogy ez a szó Scheurer-

Kestnerre vonatkozik. A vezérkar sugalmazta Esterháznak, hogy a hamis táviratokban, a levelekben ezt a szót használja. A Zola-pörben Pellieux tábornok beismerte, hogy a táviratok hamisak, de azt állította, hogy Souffrain rendőrtiszt és nem Esterházy a hamisító. Egy pillanatig sem gondolt arra, kinek érdekében követte el Souffrain a hamisítást. Ezeket a bűnöket a kormányon levők palástolták és segítettek ebben a nemzetiségi sajtó, mely bűnrészes a hazaárulásban és a hamisításban.

Az „Aurore“ megtámadja Brisson-t, aki beismerte, hogy Piquard-t feláldozták, mert késznek nyilatkozott az igazság kiderítésére. Ezt a Piquard-t, aki a jog kedvéért kettétörte fényes katonai pályáját és aki ma tábornok volna, ha hazudni akart volna! Sok francia ma többre becsüli Piquard hőrtönét, mint Brisson palotáját.

Ranc a „Radical“-ban így ír: Piquard száját nem lehet befogni. Beszélni fog. Béketürréssel fogadja üldöztetését. Jobb volna, ha az ő meghallgatásával véget vetnének az egész dolognak.

Brüsszel, július 14.

Az „Independance“ és a „Soir“ rágalmazási pört indít a párisi „Jour“ ellen, amely tegnapielőtt azt írta róluk, hogy Dreyfus védelméért német alaphól fizetik őket. Az „Independance“ 50.000, a „Soir“ 100.000 frank kárpótlást követel. A „Jour“ ugyanezzel vádolta a „Vossische Zeitung“-ot, a „Nationalzeitung“-ot, a „Kölnische Zeitung“-ot és több angol lapot és így általános a nézet, hogy ezek a lapok is pört indítanak a „Jour“ ellen. (N. Fr. Pr.)

Az amerikai háború.

(Távirati tudósítások.)

A Santiago de Cuba előtt álló amerikai csapatok között fellépett sárgaláz, ugylátszik, arra indította az amerikai hadvezetőséget, hogy Santiago bevételét forceirozza. Minthogy Toral tábornok kijelentette, hogy a várost nem adja föl, az ostrom újból megindult s a hajnali órákban érkezett távirat szerint a spanyolokat megadásra kényszerítette.

A „Berliner Tagblatt“-nak azt táviratozzák Madridból, hogy Sagasta miniszterelnök állítólag kijelentette volna, hogy tőle telhetőleg azon lesz, hogy a békét minél előbb megkössék.

Az egész ország mindinkább hangosabban sürgeti a békekötést, különösen a kereskedők agítálnak a béke mellett, akiket ez a háború jóformán tönkre tett.

Valószínű, hogy a béketárgyalások már néhány nap múlva a legkomolyabban megkezdődnek. Távirataink a következőket jelentik:

A sárgaláz.

London, július 14.

Washingtoni jelentések szerint a hadügyminiszteriumba táviratok érkeztek Miles és Shafter tábornoktól, amely táviratoknak tartalmát a hadügyminiszterium vonakodik nyilvánosságra hozni. Általában azt hiszik, hogy a táviratok a sárgaláz kitörésére vonatkoznak.

New-York, július 14.

Shafter tábornok főhadiszállásáról szerzőelőtt aggasztó hírek érkeznek. Igen sok gyanus megbetegedés fordult elő, kétségkívül sárgaláz következtében.

London, július 14.

A Santiago alatt álló amerikai expedíciót a sárgaláz komolyan veszélyezteti. Eddig már több mint ötven ember betegedett meg, köztük Dufferin tábornok is. A sárgalázat santiagoói menekültek vitték be az amerikai táborba.

Washington, július 14.

A „Commercial Advertiser“ jelenti, hogy a Santiago előtt álló amerikai csapatok között eddig száz sárgaláz-est fordult elő. Minden rendelkezésre álló orvost Kubába küldenek.

Santiago ostroma.

Tampa, július 14.

Tegnap este Tampából három lovasosztályból, egy nehéz ütegből, műszaki katonák-

ból és a vörös-kereszt ápolónőiből álló expedíció indult Santiago de Cubába.

Madrid, július 14.

A kormány kijelenti, hogy Toral tábornokkal nem tud érintkezni. Toral tábornoknak különben az az utasítása, hogy Blanco tábornokkal lépjen érintkezésbe. Blanco azt táviratozta, hogy felszólította Toralt, hogy álljon ellent a végsőig. Hir szerint Blanco egy újabb táviratában annak a véleményének ad kifejezést, hogy a háborút folytatni kell.

Washington, július 14.

Miles tábornok átvette a fővezényletet a santiagoói csapatok fölött. Miles azt követeli, hogy Toral tábornok ne csak Santiago de Cubát, hanem az egész Santiago tartományt adja át, beleértve Manzanillo, Holguin, Guantanamo és Baracsa erődöket is. Miles felajánlotta, hogy hazaszállítja Spanyolországba a spanyol csapatokat, természetesen a fegyvereik nélkül, a tiszték azonban megtarthatják kardjaikat. — A ma tartott minisztertanács elfogadta azt a tervet, hogy Santiagót minden áron rohammal kell bevenni.

Washington, július 14.

(Délelőtt 11 óra 40 perc.)

Shafter tábornok egy távirata azt jelenti, hogy a spanyolok megbízottakat küldtek, hogy Santiago de Cuba kapitulációjának feltételei ügyében alkudozzanak.

New-York, július 14.

Santiago de Cuba ma végre megadta magát.

Expedíció a Filippini-szigetekre.

Madrid, július 14.

Augusti főkapitány 9-iki kelettel Manillából táviratozza: Megerősítik azt a hirt, hogy az amerikai segédsapátok megérkeztek és Paso-Maianas városát hatalmukba kerítették. Manilla helyőrsége el van határozva, hogy a végsőig helyt áll.

A fenyegetett spanyol kikötők.

London, július 14.

Watson admirális hajórajával tegnapielőtt elindult Spanyolországba.

Madrid, július 14.

A tengerészeti miniszter a Fabra-ügynökség egyik munkatársa előtt megerősítette azt a jelentést, hogy Watson hajórajá már utban van Spanyolország felé és hozzátette, hogy Camara hajórajá biztos helyet fog találni.

A béke.

Páris, július 14.

A Havas-ügynökség jelenti Madridból, hogy Sagasta miniszterelnök azokat a békefeltételeket, amelyeket a lapok Mac Kinley elnöknek tulajdonítanak, elfogadhatatlannak mondja. Azt hiszik, hogy Spanyolország semmi esetre sem egyezik bele Puerto-Rico átengedésébe. A külügyminiszter állítólag kijelentette, hogy semmiféle béketárgyalás sincsen folyamatban és hogy a nagy hatalmak nagyköveteinek lépései csak félhivatalos jellegűek.

Berlin, július 14.

A „Vossische Ztg.“-nak jelenti Madridból: A közhangulat mindinkább a béke megkötése felé hajlik. Különösen a kereskedővilág az, amely sürgeti a békét. Sagasta miniszterelnök kijelentette, hogy nem szándékozik lemondását benyújtani, sőt ellenkezőleg az egész kabinettel a helyén marad, míg a békét meg nem kötik. Santiago és Manilla eleste mindenestre őket szolgáltatnának a béke-tárgyalások megkezdésére.

A „Berliner Tagblatt“ értesülése szerint Sagasta állítólag kijelentette, hogy el van határozva a békét minél előbb megkötni.

TÁVIRATOK.

Ferdinand fejedelem utazása.

Szent-Pétervár, július 14. Ferdinand bolgár fejedelem nejével és Boris herceggel Várnából Szent-Pétervárra jövet az „Ereklík“-yakton július 19-én, vagy 20-án Odessába érkezik.

A skupstina bomlása.

Belgrád, július 14. Negyven haladóparti képviselő ki akar lépni a skupstinából, mert a kormány a képviselői klubok alakítását nem engedi meg. A skupstina elhatározta, hogy az Uprava Fondovát jelzálogbankká alakítja át.

A francia nemzeti ünnep.

Páris, július 14. A mai nemzeti ünnep alkalmából, mint rendesen, számos egyesület vount a Strassburg-szobor, valamint Jeanne d'Arc és Gambetta szobrai elé és megkoszorúzták azokat. Az utcákat és emlékműveket fellobogózták. Zavargás nem fordult elő.

Brisson miniszterelnök, aki gyöngélkedik, nem kíséri el a köztársaság elnökét a longchamps-i szemlére.

Páris, július 14. Faure köztársasági elnök délután 3 órakor érkezett Cavaignac hadügyminiszter kíséretében, aki Brisson helyettesítette, Longchampsba. Az egész uton „Éljen az elnök! Éljen Cavaignac!“ kiáltásokkal üdvözölték őket.

Páris, július 14. A longchamps-i csapatszemlének gyönyörű idő kedvezett. A nyitott emelvényen ott voltak Brisson kivételével az összes miniszterek, a diplomáciai kar és az abessiniai misszió összes tagjai. Amikor az elnök kocsiján megérkezett, éltették az elnököt, Cavaignac hadügyminisztert és a köztársaságot. Zurlinden tábornok párisi katonai parancsnok parancsára a csapatok elvonultak az elnök előtt. Amikor az elvonulás megkezdődött „Éljen Franciaország! Éljen a köztársaság!“ kiáltások hangzottak. Sokan így kiáltottak: „Éljen a vezérkar! Vesszen Zola! Vesszenek a szidók!“ Amikor az elnök és Cavaignac hadügyminiszter eltávoztak, viharosan éltették Franciaországot és a köztársaságot, az elnököt és Cavaignac hadügyminisztert. Délután öt órakor megérkezett az elnök és Cavaignac hadügyminiszter az Elysée-palotába. Visszatérésük alkalmával is az egész uton élénk ovációkban részesítették őket.

Páris, július 14. A longchamps-i csapatszemle után Faure köztársasági elnök levelet intézett Cavaignac hadügyminiszterhez, amelyben ezeket mondja:

„Az impozáns látványosság, amelynél az imént jelen voltunk, alkalmat adott arra, hogy megcsodáljuk a minden fegyvernemet képviselő csapatok pompás magatartását. Franciaország bizalommal és büszkeséggel eltelve tapsol hadseregének, amely ismét bizonyosságot adta derekas voltának és kiképzettségének.“

Az elnök végül kéri a minisztert, hogy közölje a párisi katonai parancsnokkal és a hadsereggel az ő szerencsekívánatait, valamint a kormányét is. Cavaignac hadügyminiszter átadta a levelet a párisi katonai parancsnoknak azzal a kérelemmel, hogy közölje azt a csapatokkal az ő szerencsekívánataival egyetemben.

A görög hadikárpótlás.

Konstantinápoly, július 14. A görög hadikárpótlás utolsó részletét a meghatározott időben letették az Ottoman bank londoni és párisi fiókjainál.

Sakkverseny.

Bécs, július 14. Ma a függő játszmákat játszották. Janovski győzött Steinitz ellenében, a Walbrodt-Maróczy-játszma remis lett. A 30. mérkőzés után a verseny következőleg áll: Pillsbury 23¹/₂, Tarrasch 22¹/₂, Steinitz 19¹/₂, Janovski 19, Csigorin 17¹/₂, Alapin és Lipke 17, Burn 16¹/₂, Schlechter és Maróczy 16, Blackbourne és Walbrodt 14¹/₂, Schiffers 14, Halprin és Marco 13, Caro 11, Schowalter 10¹/₂, Baird 8, Trenchard 5.

A főherczegek jubileumi érme.

Bécs, július 14. A császár a főherczegek és az udvari személyzet számára is alapított jubileum-érmet.

HIREK.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— **A trónörökös nem házasodik.** Néhány nap előtt híre terjedt, hogy Ferencz Ferdinand főherceg legközelebb eljegyzi Mária Lujza cumberlandi hercegnőt. A praesumptív trónörökösről már többször írtak és beszéltek, hogy megnősül, de ezeket a híreket mindannyiszor megczáfolták. Most, mert néhány napig nem érkezett czáfolat, már mindenki bizonyosra vette a hír valódiságát és ime, ma Bécsből egészen hivatalosan kijelentik, hogy a „Ferencz Ferdinand főhercegnek Mária Lujza cumberlandi hercegnővel való eljegyzéséről szóló hír, amely egyes lapokban elterjedt, teljesen a l a p t a l a n.”

— **Az őszi hadgyakorlatok.** Az idei hadgyakorlatok alkalmából először lesz az egész osztrák-magyar dunai flotilla, amely a „Körös”, „Szamos”, „Maros” és „Leitha” monitorokból, egy őrájáratból és egy torpedónaszádból áll, felszerelve és a szárazföldi csapatokkal való együttműködésre elkészítve. A buziási nagy hadgyakorlatoknál Ferencz Ferdinand főherceg ez izben fog először hadtestet — még pedig a temesvári 7. sz. hadtestet — vezényelni.

— **A német császár diszörsége.** Konstantinápolyból táviratozzák: Császári iráde elrendeli, hogy a híres testörség, az Erthogrub-lovasezred, amely most az Ildixkioszokban van garnizonban, Palesztinába menjen, hogy a német császárnak egész ottléte alatt diszörségül szolgáljon.

— **Személyi hír.** Báró B á n f f y Dezső miniszterelnök ma délután egy napi tartózkodásra Fenyőházára utazott dr. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter látogatására.

— **Ováció Szalavszkynak.** Pozsonyból jelentik: Szalavszky Gyula főispán több havi távollét után ma Trencsénből Pozsonyba érkezett. A város polgársága felhasználta ezt az alkalmat, hogy Szalavszky iránt mély rokonszenvének kifejezést adjon. A pályaudvaron több mint háromszáz, kizárólag előkelő polgárokból álló közönség fogadta a főispánt. A főispán kívánatára minden ünnepi beszéd elmaradt.

— **Az özvegy trónörökös Angliában.** Londonból írják: Stefánia özvegy trónörökös és Erzsébet főhercegnő, gróf Corret és Chotek és Coudenrove grófnők kíséretében Londonba érkezett. A „Victoria”-indóházban a magas vendégeket gróf Mensdorff, az osztrák-magyar nagykövetség ügyvivője és a nagykövetség személyzete várták. Vasárnap reggel 6 óráig a Farm-Street-ben misét hallgatott, amelyet gróf Vay pápai kamarás czelebrált. Jelen voltak a nagykövetség személyzetén kívül az angol arisztokrácia számos tagja, ugymint Norfolk, Newcastle, Denbigh hercegek stb. Ő fensége hétfőn Wentnorba utazott, ahol a nyarat eltölteni akarja.

— **Névmagyarosító vasutasok.** A magyar államvasutak balparti üzletvezetősége a mai napon ismét 173 névmagyarosítás iránt terjesztett föl kérést Perczel Dezső belügyminiszterhez. A kérések alapján nem kevesebb, mint 652 családtag nyer magyar nevet. A vasutasok körében, különösen a balparti üzletvezetőség területén lakók mutatnak nagy hajlandóságot a névmagyarosításra. Ebben az évben már 408 alkalmazott folyamodott az üzletvezetőség útján magyarosításért és ezzel 578 családtag kapott magyar hangzású nevet. Ez év folyamán tehát összesen 1227 névmagyarosítás történt a balparti üzletvezetőség területén.

— **III. Béla király síremléke.** A műemlékek országos bizottságának ma délután mutatták be III. Béla király és felesége síremlékének gipszmelljét. A síremlék egy baldachin alatt nyugvó koporsó. A baldachint a Messiás alakja, a négy evangélista jelképe és a tizenkét apostol képmása díszíti. A csontokat takaró két üvegkoporsó befogadására tervezett nagy fehér márványkoporsó

egyik oldalán III. Béla király, másik oldalán pedig Antiochiai Anna királyasszony képmása lesz domboorműben elhelyezve.

— **Hatvanötezer forintos sikkasztás.** Bécsi tudósítók táviratozza, hogy ott óriási sikkasztást fedeztek fel. A Waehring községi takarékpénztárnál Schreiber irodafelügyelő és Tremmel felszámoló 1895 óta kerek számban hatvanötezer forintot sikkasztottak el. Mindkettőt elfogták és bűnüket töredelmesen beismerték. A sikkasztásra Lueger polgármesterhez intézett két névtelen levél következtében jöttek rá.

— **A csodadoktor receptje.** Tápai Mihály, a debreczeni kuruzsló csodadoktor, mint levelezőnk írja, egyre beszélget magáról. A csodadoktor beteget folyton szaporodnak és most már szanatoriumot is rendezett be a házában. A csodadoktor a beteget meg sem nézi, hanem a szavai után indul és úgy készít receptet. Tudósítónk szerzett ilyen receptet, melyen Tápai a következőket írja:

A gyökeret este lefekvés előtt fazékba tölteni és 30 liter vízbe fedő alatt jól felfőzni és a fejét letakarva, forró gőzével 6 este megpárologni. A jószagu virágport pedig egy liter jó pálinkába tölteni és 24 óráig, mikor érik, rajta azután használni. A hosszú üvegből pedig a barna orvosságot kétszer meginni.

(Tiszt.)

Tápai.

A r e c e p t másik oldalán olvasható:

Az orvosságra 1 forint 50 krajczárt kérek.

A kuruzsló lakásán most is egy vidéki beteg gazda fekszik. Egy Bozóki Mihály nevű beteget most kiterítve fekszik a kórházban. A sokféle szerzőtől, amelylyel Tápai „gyógyította”, megüszkösödött a lába, úgy hogy Bozóki annyira megijedt, hogy a kórházba menekült, ahol másnap, hogy elhárítsák a veszély terjedését, a lábát levágták. Bozóki ezután pár napig élt és tegnap, mint az orvosok mondják, a sok szorongástól származott szivbajban meghalt. Nem valószínű, hogy a szivbajt az üszkösödés idézte elő.

— **Szociálisták a kaszárnyában.** Az utóbbi időben sűrűn megtörtént, hogy a fővárosi szociálisták bementek egyes kaszárnyákba és a katonáknak magyarázták a szociálista tanokat. Ezenfelül a katonák közt mindenféle szociálista könyveket és iratokat osztogattak szét. Egyik-másik kaszárnyában épen ennek következtében szigorú intézkedéseket tettek. Az üllői-uti honvédkaszárnyában például egészen eltiltották a civilek látogatását. A polgári látogatókat nem eresztik be a lakatnyába, hanem az illető katonát, akivel beszélni akar, leküldik a kapuhoz és így a polgáriakkal való érintkezés csak a kaszárnyán kívül van megengedve. — Pozsonyban az ottani egyik gyalogezred két századának legénysége körében vizsgálatot tartottak, mert többen közülük rendszeren eljártak a szociálisták szombat esti gyűléseire. Több katona holmijának megmotozásánál a „Volkszeitung” című szociálista lap példányait találták meg. Kassán ugyancsak volt ilyen motozás, mert a legutóbbi szociálista gyűlésen sok katona volt jelen. A motozásnak azonban mi eredménye sem volt.

— **Egy színész nő belesete.** Pilla Rózsa, bukaresti színész nő ma este kilenc óra után a negyedik kerületi kapitányság épülete előtt szivgörcsöket kapott és öszeesett. A mentők a Rókus-kórházba vitték a szerencsétlen leányt, aki tegnap érkezett ide rokonai látogatására.

— **Országos veszedelem.** A legújabbban fölfedezett országos veszedelem — a newyorki „Medical Record” című orvosi lap szerint az — asszonyok biciklizése. A nevezett lapnak egy cikke szerint ez a kedves sport annyira degenerálja a nőket, hogy azokon a helyeken, ahol különösen szenvedélyvel bicikliznek az asszonyok, a katonai szolgálatra alkalmas férfiak tetemes csökkenése várható. Minthogy pedig — a nevezett lap szerint — a világ minden államának legfőbb törekvése jelenleg, hogy hadseregét megerősítse a katonaság megfogyatkozásából származó veszedelem nyilvánvaló. A cikk írója követeli, hogy a nőket törvényhozási uton tiltásuk el az államra veszedelmes sporttól. De van más veszedelme is a biciklizésnek. A bicikliző hölgyek, ugyancsak a cikk írója szerint, nem kívánják a házasságot és tekintélves számmal

járulnak hozzá a harmadik nem levők, az ugynevezett sportnembeliek szaporításához. Az illető orvos ugyanis fölfődözte, hogy a férfi- és nő-nemen kívül az idők folyamán egy harmadik nem keletkezett: a sportnem, amelyhez a lovaglő, bicikliző, angolnahalász, vadász és yachtozó hölgyek tartoznak. Mindezt, mint már említettük, egy amerikai lapban írta meg az orvos ur.

— **Droppa Emil megkerül.** A tavasszal Debreczenben, mint levelezőnk írja, az volt a legnagyobb szenzáció, hogy a város egyik tekintélyes régi kereskedője Droppa Emil, akinek a főpiacra fényes divat-kereskedése volt, nyomtalanul eltűnt. Másnap a törvényszék csődöt rendelt el az üzlete ellen és Droppa számos tagu tisztességes családja kenyér nélkül maradt. Akkor azt hitték, hogy Amerikába szökött, ma azonban a mező-csáthi szolgabírói hivatal arról értesítette a debreczeni hatóságot, hogy a Tiszából egy feloszlásnak indult holttestet fogtak ki. Testéhez bőrtárcza volt erősítve, a bőrtárczában íráskönyvek, amelyekből kitűnt, hogy a holttest a Droppa Emilé. A holdogtalan ember családja most 10,000 forintot kap egy biztosító intézettől.

— **Véget ért sztrájk.** A nyugat-csehországi bányász részvénytársaság „Ausustria” aknájában e hónap 11-én egy munkás elbocsátása miatt kiütött a sztrájk, amelyen 600 bányamunkás vett részt, a kerületi főnökség vezetőjének és az ottani bányakerületi tisztviselőnek közbenjárásával a helyszínen folytatott tárgyalások következtében tegnap véget ért. Ma már a személyzet legnagyobb része munkába állt, minthogy a vasárnapi munka szabályozása tárgyában létrejött a munkások és az igazgatóság közt a megegyezés. Kihágás vagy más rendezavarás nem történt.

— **A mekka zarándokok.** A jámbor mohamedánok minden évben nagyszámban zarándokolnak szent városukba, Mekkába. Az idén pedig, mivel Allah kegyes volt hozzájuk és győzelemre segítette a törököket a görögök elleni háboruban, a halászarándokok száma még nagyobb volt. Tegnap mintegy száz főből álló csapat érkezett meg Konstantinápolyból Belgrádon át Zimonyba, ahol — mint tudósítónk táviratozza — a legszigorúbb óvintézkedéseket tették meg, nehogy valami keleti betegséget, nevezetesen az Ázsiában uralkodó pestist behurcolják. Az utasoknak nem volt szabad a vasuti kocsikat elhagyniok, az egész uton pedig egy orvos ügyelt fel a zarándokokra, akik nagyobb részt gazdag boszniai törökök.

— **Egy örült anya tette.** Az Aradmegye határán fekvő Pusztaszuzágon, a beéli járás egyik kicsi falujában békességben, nyugodalmasan élt Gábor Tógyer törvénybíró a feleségével és három gyermekével. Ezelőtt tizenkét esztendővel vette el Pelle Flórát, a környék legszebb és leggazdagabb fátáját, amellyel ő maga is dúsgazdag ember hírében állott. Azóta azonban nagyot fordult a sors kereke. A gazdag Tógyernek néhány év alatt egymásután újra került a vagyona, mindene. Nap-számból tengette az életét, felesége pedig beleörült a nyomoruságos sorsba. Hétfőn hajnalban munkába ment Gábor. Délajt oda vetődött az asszony, csecsemőjét a karján cipelve, míg a nagyobb gyermeket kezénél fogta.

— **Jaj, a fekete ember, rikácsolta, jaj, ne engedj megölni!**

Az ura csitította az asszonyt és hazaküldte. Néhány perc múlva azonban éktelen kiabálás hallatszott a közelben fekvő vízfellegő gödörből. Gábor Tógyer a társával a gödörhöz sietett, ahol csakugyan meglelte feleségét két gyermekével. Az anya és a nagyobbik gyermek még életben volt, a csecsemő azonban már meghalt. Délután a nagyobb gyermek is meghalt. A szerencsétlen asszonyt vasraverve kísérték be a börtönbe.

— **Csodakut Petrovoszlón.** Óbecsei tudósítónk jelenti. Petrovoszló községben a nagyvendéglővel szemben tavaly ártézi kutat fúrtak, azonban sokáig nem juthattak eredményre, mert jött ugyan fel víz, de időközönként ismét bedugult a kut. A község előljárósága elhatározta, hogy nagyobb áldozatok árán is tovább fúrtatja a kutat és remé-

nyében nem is csaldott, mert néhány méternyi furás után hatalmas erővel tört fel a víz a kutból. A vizet azonban inni nem lehetett, mert erős kén-szaga volt és ennek következtében elhatározta az előjáróság, hogy ez a fővárosból egy vegyvizsgáló szaktanárt hívat le, hogy a vizet megvizsgálja. Időközben a kutból mind erősebben jött fel a víz és a párák kén-szaggal töltötték be a kut környékét. A napokban lenn járt a vegyészeti szakértő, aki arra az eredményre jutott, hogy a viznek rendkívüli a gyógyhatása és midőn a kutnál a vizből kigőzölő párákat meggyújtotta, ezek hatalmas lángoszlopban égni kezdtek. A vegyészeti szakértő konstata, hogy a vizgőz világításra alkalmas, magának a viznek pedig nagy a gyógyhatása. A község előjárósága elhatározta tehát, hogy a nagyvendéglő egy részét fürdővé alakítja át, a gázt pedig világításra fogja felhasználni.

— A humoros sikkasztó. A fumei Schenker és társa-czég sikkasztó hivatalnokáról, Bauer Gézáról megírtuk, hogy a hatóság hiába keresi és a károsult czég száz forintot ajánlott fel jutalmul Bauernek egy arcképeért. Most — mint fumei tudósítónk táviratozza — e hirdetésnek váratlan eredménye lett. Bauer ugyanis levelezőlapot írt a Schenker és társa-czégnek, melyben igen udvariasan kijelenti, hogy az ígért összegért nagyon szívesen átengedi egyik arcképét. Ez az eredeti levelezőlap Korfuban kelt. Az egész pedig épen azért „jó viccz”, mert Korfu Görögországhoz tartozik, a honnét — megfelelő szerződés hiányában — nem adják ki a sikkasztókat.

— Elfogott tolvaj. A Kossuth Lajos-utca 4. számú ház felügyelője az éjjel észrevette, hogy az országos tisztviselő-egyesületnek a házban levő helyiségben gyufafény mellett valaki járkál. Azonnal rendőrt hívott, akivel a helyiséget átkutatták, de ott senkit nem találtak. Végre hosszas keresés után a második udvarban a felhalmozott butorok között megtalálták az éjjeli látogatót. A rendőrségnél Morócz József veszprémmegyei 35 éves szobafestőnek mondta magát. Védekezéseül azt adta elő, hogy részeg volt, járt is az egyesület helyiségében, de ez mind részegségének tulajdonítható. A rendőrség Moróczot, miután rovott multu, fogva tartotta.

— Milliomos csavargó. Párisból írják: Két rendőr egy rongyokba burkolt piszkos csavargót vitt be tegnap este az egyik őrszobába. A delikvens a nagy vásárcsarnok alagútjában heverészett és mikor a rendőrök megszólították, olyan hülye feleletet adott, hogy megfigyelés végett magukkal vitték. A rendőrségen hiába faggatták, sem nevét, sem lakását nem tudta megmondani és egyáltalában a teljesen hülye ember benyomását tette az őt kihallgató tisztviselőre. Mikor rongyos ruháit átkutatták, legnagyobb meglepetésükre huszezer frank készpénzt és nyolczszázezer frank értékű értékpapírokat találtak nála. Hogy ki ő és merre van hazája, arra nézve semmi fölvilágosítást sem kaptak a nála levő papirokból. A vásárcsarnok pinczéiben tartózkodó fosztogatók most ugyancsak boszankodhatnak, mert ilyen kövér falatot elszalasztottak tudton kívül.

Napirend.

Naptár: Péntek, július 15. Római katolikus: Apostol oszt. — Protestáns: Apostol oszt. — Görög-orosz: (július 3.) Jácint. — Zsidó: Tham. 25. Nap két 4 óra 3 perc, nyugszik 7 óra 37 perczkor. — Hold két délelőtti 12 óra 45 perczkor, nyugszik éjjel 5 óra 25 perczkor.

A miniszterelnök nem fogad.
A horvát miniszter fogad délelőtti 8—10 óráig.
Az iparművészeti muzeum nyitva 9—1-ig.
A főváros középítési bizottságának ülése d. u. 5 órakor az új városházán.
A főváros pénzügyi bizottságának ülése délelőtti 10 órakor a régi városházán.
Nemzeti muzeum régiséglár nyitva délelőtti 9—1 óráig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (csillag-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekinthetők meg.

Természettudományi gyűjtemények muzeuma nyitva 10—12-ig. (Muzeum-körút 4.)

Országos képtár az Akadémiában nyitva 9 órától délután 1 óráig.

Technológiai iparmuzeum nyitva 9—1-ig és 8—5 óráig.

Rovargyűjtemény a nemzeti muzeumban nyitva 9—1-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva 9—1 óráig.
Egyetemi könyvtár nyitva 8—12-ig.
Akadémiai könyvtár nyitva 3—8 óráig.

Az új országos kupolacsarnok megtekintetű 10—1-ig 50 krajczár belépődíj mellett.

Az özvegy.

A „Figaro” ma érkezett számában Francisque Sarcey elmond egy mulatságos történetet, amelyet egy francia mairéól hallott. Az apróság most aktuális, mert Franciaországban mozgalom indult meg, hogy a házasságok kötésénél divó hivatalos irka-firkát egyszerűsítsék.

Harmincz évvel ezelőtt egy Bongars nevű uriember élt egy vidéki városkában. Egy szép napon megnősült, de felesége csakhamar ott hagyta és elment Párisba. A szajnaparti Babylonban vigan élt és ismerősei előtt úgy szerepelt, mint özvegy. Mikor meghalt, a halálhírek anyakönyvébe is özvegynek írták be.

A szép „özvegy”, mikor még kisvárosi asszony volt és férje oldala mellett élt, egy fiúgyermeknek adott életet. A csapodár asszony, mint mondtuk, Párisban fiatalon befejezte vidám földi pályáját, a fiu pedig időközben megnőtt. Férfi lett belőle és nősülni készült. Mikor jelentkezett az anyakönyvvezetőnél, ott azt mondták neki, hogy hozza el anyjának halotti bizonyítványát.

Néhány hét múlva Párisból megérkezett a hivatalos írat, amely igazolta, hogy madame Bongars — családi állapotára nézve özvegy — ott akkor meg akkor meghalt. A fiatal Bongars erre édesatyjával együtt elment az anyakönyvvezetői hivatalba és ott fölmutatta a halotti bizonyítványt.

— Helyes, mondá a maire, ez rendben van, de hozza el kérem, a boldogult édesatyja halotti bizonyítványát is.

— Bocsánat, uram, felelt erre a vőlegény, édesatyám él, sőt itt van velem és beleegyezését adja házasságomhoz.

— De hogy mondhatja azt, szólta ismét a maire, hogy édesatyja beleegyezik, mikor meghalt. Erre azonban már az öreg Bongars is megszólalt:

— Már hogy haltam volna meg, mikor itt vagyok és amikor ismer engem az egész város és ön is, maire ur!

— Sajnálom, válaszolt a maire, ön lehetetlen dolgot kíván tőlem. Egy asszony csak abban az esetben özvegy, ha férje meghalt. Nem adhatom össze a fiát, ha csak nem hozza el nekem az ön halotti bizonyítványát.

— De hogy bizonyítsunk valamit, amit nem lehet bizonyítani.

— Akkor tessék irni Párisba, hogy ott hitelesen állapítsák meg, hogy ön újra él és hogy felesége nem volt özvegy.

— De uram, könyörgött a fiatal Bongars, a menyasszonyom és a násznép már türelmetlenül várja az egybekelést . . .

— Tessék csak Párisba irni! . . .

És hetek multak el anélkül, hogy Párisból a kívánt írat megérkezett volna. „Ön tudja, fejezte be Sarcey ismerőse az elbeszélést, hogy vidékünkön milyen erkölcsök uralkodnak. A fiatal Bongars megesküdött szíve választottjával, mint Szaffi a „Czigánybáró”-ban. Tanuja volt „két gölya, mely kelepel . . .”

A vasálarczu ember.

Ma ünnepelte Páris és egész Franciaország a Bastille bevételének százkilenczedik évfordulóját. A Bastille-lel kapcsolatban főként egy nevet emlegettek mindenkoron: a vasálarczu emberét. „Le masque de fer”-nek hívták azt a szerencsétlen foglyot, akit 1698. szeptember 18-ikán a Bastilleba bevitték és aki ott 1703. november 19-ikén befejezte szomorú földi pályáját. Fogságának egész tartama alatt arcát nem látta senki, sem fogolytársai, sem a börtönőrök.

Ki volt ez a fogoly a vasálarczuzal?

Színes legendák képződtek két évszázadon át e titokzatos férfiuról és csak legujabban derítették ki valódi kilétét. A legmerészebb hypothesisokkal maga Voltaire szolgált. Az állította, hogy a vasálarczu ember XIV. Lajos testvére és a napkirály anyjának áldozata volt. Mikor bevitték a Bastilleba, kísérőinek meghagyták, hogy az első mozdulatra, amelylyel le merné venni álarczát, nyomban löjje le. Voltaire ezt a „Le siècle de Louis XIV.” című

művében írja meg. Rejtett czélzásai roppant feltűnést keltettek. Ettől fölbátorítva, „Questions sur l'Encyclopédie” című művében a misztikus fogolyról már nyíltan kiírja, hogy az XIV. Lajos anyjának és Mazarin bibornoknak gyermeke volt.

Még messzebbre ment el Richelieu herczeg, Valois kisasszonynak, az orleansi uralkodó herczeg leányának kedvese. Emlékirataiban ugyanis a következőket írja: XIV. Lajos déiben született. Ugyanazon az estén nyolcz órakor, mialatt XIII. Lajos király vacsoránál ült, a királyné egy másik fiúgyermeknek adott életet, akit rögtön eltávolítottak, nehogy később bonyolult viták fejlődjenek a trónöröklés kérdésére nézve.

Richelieu után báró Gloichen azt az állítást kockáztatta, hogy a vasálarczu ember volt Franciaország igazi trónörököse. XIII. Lajos halála után helyébe becsempésztek a királyné és Mazarin természetes fiát. Ennek a fejtegetésnek világos volt a czélja. Kétségessé akarták vele tenni a XIII. Lajos óta uralkodó Bourbonok törvényességét.

Az első császárság idejében megjelent egy röpirat, amely a fenti kombinációt tovább fűzte. Ott az van elmondva, hogy a vasálarczu ember, vagyis az igazi trónörökös Szent-Margit szigetén volt internálva. Száműzetésében feleségül vette egyik örenek leányát és e házasságból egy fiúgyermek született. A kicsikét Corsica szigetére adták dajkaságba, hozzátéve, hogy jó helyről jön, ami olaszul úgy hangzik, hogy buona parte. Ebből a gyermekből származott aztán Napoleon Bonaparte, a francziák későbbi császára. Ezt a mesét, akármilyen képtelen volt is, sokan elhitték.

Halljuk csak, mit ír erről a kérdérről 1885-ben Anatole Loquin. Ime: „Mentől jobban gondolkodom, annál világosabb lesz előttem, hogy a vasálarczu ember nem lehetett más, mint Poquelin de Molière. Így boszulták meg magukat rajta a jezsuiták a „Tartufe”-ért. Loquin ezt a legkomolyabban írja, bár mindenki tudja, hogy Moliéret a Comédie Française szinpadán szélhűdés érte és kevéssel azután lakásán meghalt.

Különböző tudósok különböző alakban látták a vasálarczu embert. Volt, aki kémnek mondta, más ismét méregkeverőnek, örült jakobinusnak, felségsértőnek stb.

Mindezeket a feltevéseket az újabb kutatás halomra döntötte. Funck-Brentano párisi történ-író kétségbevonhatatlan okiratok segítségével kiderítette, hogy a vasálarczu ember az olasz gróf Mattoli Hercule Antoine, IV. Károly mantuai herczeg minisztere volt. Miután hazáját eladta XIV. Lajosnak, utóbb magát a francia királyt is elárulta a bécsi, madridi és turini udvaroknál. XIV. Lajos Mattiolit elfogatta és börtönbe vettette. Ez az olasz gróf volt a vasálarczu ember.

SZINHÁZ és MŰVÉSZET.

* **Premiére a budai szinkörben.** A budai nyári szinkörben szombaton, e hónap 16-án lesz a bemutatója az „Össze-vissza fogadó” (L'Auberg du Tohu-Bohu) című francia bohózatnak, amelynek szövegét Maurice Ordonneau zenéjét pedig Victor Roger írta. Krecsányi szintársulatának egész énekes személyzete szorgalmasan próbálja a darabot. Amon Margit, a társulat primadonnája, Flóra kisasszonynak, egy panorámás trupp igazgatójának szerepét játssza. A darabban még Anday Blanka, Berzsenyi Julia, Kovács Mihály, Békéssy Gyula, Körmeny, Dezséri, Krecsányi Véra, Ligethy Vilmos, Bónis Lajos és Szilassy Imre szerepelnek.

* **Hogy készült Musset szobra?** Párisban a Théâtre Française közelében felállítják Alfred de Musset, a finom lelkű poéta mell-szobrát. Az emlékművet Antonie Mercié készítette és ő maga igen érdekesen mondja el, hogy mikép. Valamikor egy banketről jött haza és vele volt Mounet Sully, a hírneves színész. Mikor lakására tért, lefeküdt egy dívánra és ezalatt Mounet Sully elszavalta Musset „Májusi éjszaka” című versét. Arcza e pillanatban oly átszellemült kifejezést nyert, ahogy Mercié a költő magát szokta volt látni lelki szemei előtt. E jelenet impressziója alatt fogott hozzá a szobor mintázásához.

* Háromláb kapitány. Az a nagy tragédia, mely egy világot tudott izgalomba hozni és amelynek még mindig várjuk az utolsó felvonását, ma paródia alakjában került színre a városi színházban. A Dreyfus-ügy burleszk-feldolgozásáról van szó. A darabot Kövesi Albert és Faragó Jenő írták és a közönség a töméntelen bohóságokat kaczagott. A czimszerepet Sziklay Kornél vidáman játszotta és jók voltak még Jeszó Adrienne, Kövesiné, Giréthy és Hatvani. A szerepeket és szerepeket többször hívták a lámpák elé. A nézőtér egészen megtelt.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Az aradi panama. A radi tudósítónk táviratozza: Óriási érdeklődés mellett kezdtek ma meg Scheinberger Mór kihallgatását. Fábián elnök faggatta, hogy minők voltak vagyoni viszonyai Bács sikkasztásainak idején. Scheinberger bizonyította, hogy módos volt és Bácstól nem kapott más pénzt, mint azt a 800 forintot, amelylyel tartozott neki. Tagadja, hogy benső viszonyban lett volna Bácsal és hogy a sikkasztás idejében ezreket láttak volna nála. Bácsot a nyugdíjban nem segítette a borüzleteket a maga pénzért folytatta. Ezekkel szemben Rosenberget védő betértesztette az állításait igazoló okmányokat.

— Ellített zavargók. A vadovicsi kerületi törvényszék az antiszemita zavargásokból eredő bűnügyi tárgyalásokon újabbán 8 vádlottat idegen tulajdon rosszakaratu megrongálása miatt 3 heti, egy vádlottat ugyanazon bűntény miatt egy hónapi súlyos börtönrre és egy vádlottat a büntető törvénykönyv 468. szakaszának áthágása miatt elzárásra ítelt, két vádlottat pedig felmentett.

— Elzárított ügyvéd. Nagykikindáról írja levelezőnk: Koós Istvánnak, aki egykor a megye legtekintélyesebb ügyvédje volt, bűnügyeivel foglalkozik már hétfő óta a nagy-kikindai törvényszék. Koóst a törvényszék már a múlt évben csalás miatt egy évi börtönrre ítélte el, de akkoriban megszökött és csak néhány hét előtt fogták el Passauban. Most sikkasztással és különböző köz- és magánokirat hamisításával van vádolva. A végtárgyalás még három-négy napig el fog tartani. Az egész ügy a városban, mivel Koós Nagy-Kikinda régi, előkelő polgára, kinos feltűnést keltett.

— A záloglevél hamisító. Már három esztendeje, hogy Keller Ágost a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetének könyvvezetője 194.000 forint értékű záloglevél meghamisítása után megszökött. Egy álló esztendeig hiába kutatták az európai államok rendőrségei, mialatt a záloglevél hamisító nagyuri kényelemmel berendezett villájában nyugodtan élte napjait családjával Bajorországban, a stahremergi tó partján. Itt ismerte fel egy bajor rendőr, mire Keller Ágost csakhamar Budapestre került, nevének azonban nyoma veszett, mai napig sem akadtak rá. A meghamisított záloglevelekből nyert 194.000 forintból 56.819 forint megkerült, a többi pénzről nem adott felvilágosítást Keller Ágost. A budapesti királyi törvényszék közhitelpapirhamisítás miatt nyolcz évi fegyházra ítélte el ezt a büntetést a királyi ítélőtábla kilenc esztendőre emelte fel, a védő dr. Guthi Soma felebbezésére a királyi kuria elé került a bűntény. A szüneti büntető tanács, Paizs Andor elnöklése alatt, Tóth Gerő előadása alapján, ma Keller Ágostra a törvényszék ítéletét hagyta helyben.

— A rákospalotai tanító. Néhány hete, hogy a pestvidéki királyi törvényszék tárgyalta Laszip János rákospalotai volt ágostai evangélikus hitvallású tanító bűnpörét, akit azzal vádol néhány rákospalotai polgár, hogy iskolás gyermekeiket tüzes vassal égette össze. A tárgyaláson dr. Szabó Ferenc közszéki orvos úgy nyilatkozott, hogy a gyermekeken található hegedések nem égési sebek maradványai, hanem karbulunkus következményei, míg az orvoszakértők egész határozottan azt erősítették meg, hogy a hegedések egészben erednek. Ez ellentét tisztázására az iratokat a bíróság a királyi ügyész kérelmére felterjesztette az igazságügyi orvosi tanács elé és a tárgyalást bizonytalan időre elhalasztotta. Az igazságügyi orvosi tanács a napokban mond véleményt s így a tárgyalást még a nyári szünet alatt, augusztus első hetében megtartják.

SPORT.

+ Német lovak Köttingbrunnban. Az e hónap 23-án kezdődő Köttingbrunni meetingen a német tenyésztés erősen lesz képviselve. A Seibert trainer által gondozott lovak közül a következők fognak a mieinkkel megküzdeni: Hardy, Gemse, Ise, Kleine Französin, Peterzell, Rothlicht, Snob, Siegesthaler, Sonnenberg és Sister Franzes. Kleine Französin, Hardy, Petersell és Snob magyar tenyésztésűek s csak két év előtt kerültek Németországba.

+ A 240.000 koronás Eclipse Stakes. Angliának leghíresebb versenyét, az 1886-ban alapított 240.000 koronás Eclipse Stakes-t futják le holnap Sandown Parkban. A világhírű verseny, amelyben olyan csodálovak, mint Orme, Inginglass, St. Frusquin s tavaly az angol trónörökös Persimmon-ja győztek, valamit vesztett jelentőségéből, amióta két hasonló értékű versenyt alapítottak; de azért ez a verseny megmarad a turf hazája legklasszikusabb futamának. A francia tenyésztésnek csak egyetlen egyszer sikerült diadalt aratni, amikor Le Justitier nyerte meg báró Schicklernek az értékes díjat. Az idén is képviselve lesz a francia tenyésztés, csak hogy most nem a legkiválóbb lovakkal. A holnapi nagy küzdelemben a múlt héten futott Prince of Wales Stakes mezőnyéből a győztes Golettá-n kívül a levert favorit, Velasquez is részt vesz s talán kiköszörül a minapi csorbát. Lord Rosebery (Velasquez), báró Rothschild L. (Goletta), a Westminsteri herceg (Batt), br. Schickler francia sportsman (La chimère), Lord Stanley (Schonberg) és Say K. francia sportsman (Havamdie) nagy reménységgel és bizodalommal küldik lovaikat a starthoz. Mi azt hisszük, hogy Velasquez lesz a győztes, míg a második helyért Goletta és La chimère küzdhetnek.

Lóversenyek Tátra-Lomniczon.

(Második nap.)

A mai versenyek sport tekintetében nem messze maradtak a tegnapi mögött. A főfutamban, az 5000 koronás Lomniczi díjban jelöltünk Cid győzött Wedding eve ellen, míg Timár, e verseny favoritja és a Kárpáti-díj legrealisabb kandidatusa még helyre sem érkezett. Megemlítésre méltó, hogy Cid jockeyjának, Gilchristnek ez a tizedik versenye, amelyben erős küzdelem után fej- vagy nyakhosszal győzött.

A többi versenyeket illetőleg a részletes eredmény a következő:

I. Háromévesek gátversenye. Díj 1200 korona. Távság 2400 méter.

1. Lovag Lederer S. Szivós 68 kilogramm, lovagolta Mr. Brooke.
2. Gróf Batthyány E. Fair Play 68 kilogramm, lovagolta báró Eltz.
3. Gróf Andrassy T. Füttty 68 kilogramm, lovagolta gróf Orsich.

Bírói ítélet: Négy hosszal nyerve, rossz harmadik.

Totalisateur: 5 : 8.

II. Handicap. Díj 2000 korona. Távság 1600 méter.

1. Gróf Schönborn T. King Amphion 64 1/2 kilogramm, lovagolta Barker.
2. Szászbereki ménes Ara 42 1/2 kilogramm, lovagolta Schlack.
3. Gróf Pejacevich A. Oho 47 1/2 kilogramm, lovagolta Clemenson.

Futottak még: Wahrmann R. Sorgenkind 46 kilogramm, lovagolta Sydenham. Lovag Lederer S. Dalfi 59 kilogramm, lovagolta Peake. Zangen I. Tilos 89 kilogramm, lovagolta Fynan.

Bírói ítélet: Erős küzdelem után fejhosszal első, hat hosszal harmadik.

Tot.: 5 : 12, helyre 25 : 44 és 74.

III. Lomniczi díj. Díj 5000 korona. Távság 1100 méter.

1. Gróf Andrassy T. Cid 57 kilogramm, lovagolta Gilchrist.
2. Gróf Degenfeld J. Weddingeve 55 kilogramm, lovagolta Barker.
7. Gróf Trauttmansdorff L. Adra 54 1/2 kilogramm, lovagolta Marsh.

Futottak még: Gróf Wenckheim D. Csillag 55 kilogramm, lovagolta Adams. Lovag Lederer S. Timár 55 kilogramm, lovagolta Peake. Gróf Forgách J. Szécsely 53 1/2 kilogramm, lovagolta Wilton.

Bírói ítélet: Erős küzdelem után fejhosszal első.

Totalisateur: 5 : 16, helyre 25 : 35 és 68.

IV. Poprádi díj. Díj 2000 korona. Táv. 2400 méter.

1. Capt. George Rose of Kildare 53 kilogramm, lovagolta Clemenson.
2. Blaskovich E. Kolet 61 1/2 kilogramm, lovagolta Adams.
3. Mr. Sylton J. Asmin 56 1/2 kilogramm, lovagolta Ibbet.

Futott még: Gróf Andrassy T. Jason 63 kilogramm, lovagolta Gilchrist.

Bírói ítélet: Biztosan 1 hosszal első, 8 hosszal harmadik.

Tot.: 5 : 8, helyre 25 : 36 és 36.

V. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távság 1300 méter.

1. Blaskovich E. Larma 54 kilogramm, lovagolta Adams.
2. Mr. Newmarket Orbad 47 1/2 kilogramm, lovagolta Ibbet.
3. Gróf Pejacevich Diszpogár 55 1/2 kilogramm, lovagolta Clemenson.

Bírói ítélet: Háromnegyeddíjjal küzdelem után első.

Totalisateur: 5 : 7.

VI. Kétévesek handicapje. Díj 2000 korona. Távság 1000 méter.

1. Báró Königswarter Heute noch 49 kilogramm, lovagolta Clemenson.
2. Wahrmann R. Damiette 56 1/2 kilogramm, lovagolta Adams.
3. Szászbereki ménes Goer 48 1/2 kilogramm, lovagolta Ibbet.

Futottak még: Gróf Degenfeld A la grecque 53 1/2 kilogramm, lovagolta Valsom. Szászbereki ménes Castagnette 52 kilogramm, lovagolta Peake. Capt. André Brabantine 49 kilogramm, lovagolta Bulford S.

Bírói ítélet: Erős küzdelem után fejhosszal első, fejhosszal harmadik.

Totalisateur: 5 : 24, helyre 25 : 47 és 47.

VII. Matlárházi-Handicap. Díj 1500 korona. Táv. 1600 méter.

1. Gróf Forgách Törökök 70 kilogramm, lovagolta báró Eltz.
- † Capt. Andre Belle Heléne 68 kilogramm, lovagolta mr. Brook.
- † Gróf Andrassy T. Jutalom 63 1/2 kilogramm, lovagolta gróf Orsich.
4. Gróf Pejacevich Szeretlek 56 1/2 kilogramm, lovagolta Horthy Sz.

Bírói ítélet: 3 hosszal első.

Tot. 5 : 36, helyre 25 : 26, 25 és 25.

A HIVATALOS LAPBÓL.

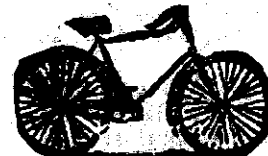
Külföntetés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. Bene Sándor Ung vármegyei tisztifőorvosának a közegészségügy terén szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Székely István nagyváradi latin szertartású püspöki papnevelőintézeti tanárt a budapesti tudományegyetemen az újszövetségi szentírásban nyilvános rendes tanárává kinevezte. Továbbá Yolland Arthur Battischillinek, a Ferenc József nevelőintézeti nevelő tanárnak, a budapesti tudományegyetemen történet abbéli feljogosítását, hogy az angol nyelvet a bölcsészettudományi karon mint magántanító taníthassa, jóváhagyta és a nevezettet magántanító minőségében megerősítette. Danielovics Kálmán munkácsi állami főgimnáziumi rendes tanárt a trencsényi kir. katolikus főgimnáziumhoz és Tomory Imre trencsényi kir. katolikus főgimnáziumi rendes tanárt a munkácsi állami főgimnáziumhoz jelen rendes tanári minőségükben, Bernáth Lajos kun-szentmiklósi evangélikus-református gimnáziumi tanárt a nagykálói állami gimnáziumhoz rendes tanárrá, Bartos Fülöp szegedi állami főreáliskolai tanárt a budapesti kereskedelmi tanfolyam rendes tanárává nevezte ki és Czöbel Gyula pozsonyi állami főreáliskolai tanárt rendes tanári minőségében véglegesen megerősítette, a földmívelésügyi magyar királyi miniszter Todorozsky Lajos deszki lakost Torontál vármegye török-kánizsai járására néve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Árverések a fővárosban. Groszman Adolf ingóságai Angyalföld Jász-utca 21. július 16. Lichtwitz M. H. utóda ingóságai Kerepesi-ut 17. július 18. Fischer Adolf ingóságai Dob-utca 8. július 15. Pacholek Károly ingóságai Koronaherczeg-utca 12. július 28. Aigner Lajos ingóságai Rökk Szilárd-utca 32. augusztus 4. Spitzer Ignác ingóságai Kigyó-utca 1. július 15. Koritánszky Gyula ingóságai Ferenc-körút 13. július 15. Farber Ármin ingóságai Gyár-utca 25. július 19.

NYILT-TÉR.

Columbia

világhírű amerikai kerékpár gyártmányok, saison előrehaladottsága miatt árendeménnyel árusítatnak, ugyanint a Steyeri Meteor kerékpárok is.

FODOR KÁROLY és Társa V., Erzsébet-tér 17.

Kyártó-leltár: Árusít és Záró-utca 20. sz. sz.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági táviratok.

London, július 14. (Bankkimutatás.) Összes tartalék 25,040.000 font sterling (265.000). Jegyforgalom 28,106.000 font sterling (492.000). Bankkéslet 36,347.000 font sterling (756.000). Magánosok letételei 46,878.000 font sterling (606.000). Kincstári követelés 7278 font sterling (856.000). Jegytartalék 22,679.000 font sterling (259.000).

Hamburg, július 14. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészvény 303.90. Az irányzat igen csendes.

New-York, július 14. (C. T. B.)

	július 14. cents	július 13. cents
Buza júliusra	80 ¹ / ₄	80 ¹ / ₂
„ szeptemberre	72 ³ / ₄	72 ¹ / ₂
„ decemberre	72 ³ / ₄	72 ¹ / ₂
Tengeri szeptemberre	36 ³ / ₄	36 ⁵ / ₈

Chicago, július 14. (C. T. B.)

	július 14. cents	július 13. cents
Buza szeptemberre	67 ¹ / ₄	67 ¹ / ₈
Tengeri szeptemberre	32	31 ³ / ₄

Szarvasmarhák gümőkórja ellen.

Dr. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a mai napra enquetet hívott össze azoknak a módosításoknak és eljárásoknak a megbeszélésére és megállapítására, melyek alkalmasak arra, hogy a szarvasmarhák gümőkórját lehetőleg megakadályozzák.

Az értekezleten Darányi Ignác miniszter elnöklése alatt résztvettek:

Babics József, dr. Pap Géza, báró Harkányi János országgyűlési képviselők, gróf Széchenyi Bertalan főrendiházi tag, Döry Vilmos földbirtokos, Chyzer Cornél miniszteri tanácsos, a belügyminiszterium részéről Tormay Béla miniszteri tanácsos, Lestyánszky Sándor miniszteri osztálytanácsos, Darányi Béla gazdasági főigazgató, Pirkner János orsz. állattenyésztési főfelügyelő, dr. Hutya Ferencz, az állatorvosi akadémia igazgatója, Deininger Imre, a gödöllői korona-uradalom igazgatója, Juhász Bálint, a mezőhegyesi ménésbirtok igazgatója, Péchy József miniszteri titkár, dr. Preisz Hugó, az állatorvosi akadémia tanára, Ferentzy Zsigmond a bábolnai ménésbirtok igazgatója, Ujhelyi Imre gazdasági akadémiai tanár, dr. Ragányi István miniszteri segédtitkár, Kocourek Ferencz állategészségügyi felügyelő, Ruicz Gyula gazdasági felügyelő, Litka Samu, Tátray János és Tornyai János állami állatorvosok.

Az értekezleten a tárgyalás alapjául dr. Hutya Ferencz előadói javaslata szolgált, mely részletes megokolás kapcsán a gümőkór ellen való védekezésre vonatkozólag az ez idő szerint fogantatható intézkedéseket megjelöli.

Az eszmecsere megindítása előtt a miniszter gróf Tisza István következő levelét olvastatta fel:

„Tekintettel az állategészségügyi tudomány állapotára és a tuberkulozis elfojtására irányuló külföldi mozgalom mai stádiumára, elérkezettnek vélem az időt, hogy gazdaközönségünk e tárgyban is észlelhető közönyéből felbresszessék, a baj tovább-tovább terjedése ellen hatékony intézkedések vétésének foganatba s annak kiküszöbölésére irányuló akció az állam közreműködésével és segítségével meginduljon. Igénytelen nézetem szerint, nem tarthat attól vissza azon agály sem, miszerint a baj szélesebb körben való elterjedésének hivatalos konstatálása nemzetközi állatforgalmunk megnehezítését vonhatná maga után. Hiszen azon tapasztalatok után, melyeket valamennyi államban szereztek, hol e kérdés mélyebbre ható vizsgálódások tárgyát képezi, általánossá vált a meggyőződés, hogy e baj az egész művelt világ marhatenyésztésében el van terjedve: nem mondunk újságot, ha e tényt a védekezési eljárás során hivatalosan konstatáljuk; ellenkezésképpen, akkor keltenék fel a külföld bizalmatlanságát, vonnók az ezen bizalmatlanság természetes következményeit képező megszorító intézkedéseket állatforgalmunkra, ha a bajt letagadni, elpalástolni óhajtván a védekezés megindításával késlekednénk.

„Helyeslem tehát az ügy napirendre hozatalát s egészben véve azon határvonalat is, melyen belől a javaslat az akció megindítását tervezi. Beteg állatok kiirtása, vagy a közforgalomból elvonása óriási válságba dönthető mezőgazdaságunkat, merőben kivihetetlen és felesleges, valamint egyes magántenyészetek tuberkulinnal való kezelése is

csak fakultatív lehet, már csak azért is, mert az egész beoltási eljárás eredménye az elkülönzés lelkiismeretes keresztülvitelétől, tehát a tulajdonos belátásától és jóindulatától függ. Viszont köztenyésztésre szolgáló apaállatok beoltását és a betegek köztenyésztésből való kizárását, valamint tenyészállatok behozatalának hatékony ellenőrzését feltétlenül szükségesnek vélem...”

Ezek után az értekezlet a miniszter által feltett egyes kérdések tárgyalására térvén át, egyhangulag kimondotta, hogy a szarvasmarha-állományokban előforduló gümőkór ellen országos intézkedések életbeléptetését szükségesnek tartja és a védekezésnek ez idő szerint legalkalmasabb módjával véli az egészségeseknek és betegeknek a tuberkulinpróba eredménye alapján való elkülönítését és folytatását csaknem reagáló állatoknak tenyésztésbe állítását. Helyesli egyuttal, hogy a tuberkulin alkalmazása fakultatív jellegű legyen, az állam pedig az ezt az eljárást igénybe vevő állattulajdonosokat a tuberkulin és a szükséges szakerök rendelkezésre bocsátásával támogatassa.

Azt, hogy külföldről lehetőleg csak gümőkórtól mentes, illetőleg nem reagáló állatok legyenek behozhatók, az értekezlet általában kívánatosnak jelezte, csak az ide vonatkozó intézkedések kiterjedésére nézve mutatkoztak a felszólalásokban eltérések.

Babits József és Papp Géza az intézkedéseket az összes importálandó állatokra óhajtanák kiterjeszteni, míg Suschka Richárd a tuberkulinpróba kikötését azért nem tartja megnyugtatónak, mert az állatok a tuberkulint megszokják és a későbbi oltás ennél fogva nem ad határozott eredményt.

Pirkner János a Svájc-ból behozandó nagyobb értékű állatokra nézve a kikötést feltétlenül szükségesnek tartja, míg az osztrák tartományokból történő nagy importoknál annak érvényesítését nem tartja keresztülvihetőnek és azt a módozatot is célravezetőnek tartja, hogy a megvásárolt állatok a behozatal után itthon vetessenek alá a próbának és az előreláthatólag kevés számú reagáló állatnak vágóhidon való értékesítése után csak a nem reagáló állatok adassanak át a rendeltetősöknek.

Előadó: a tuberkulin-megszokásból eredhető visszaéléseket már az is igen csökkenteni fogja, hogy a külföldi államok a tuberkulin szolgáltatását monopolizálják s ezáltal annak rosszszemű alkalmazását gátolják; egyébiránt a vásárlás alkalmával a tuberkulinpróba negatív eredményét igazoló hatósági bizonyítványok követelése és a később ismétlődő beoltás együttesen elegendő biztositókat fognak nyújtani. A behozatal korlátozásának az összes importálandó állatokra való kiterjesztését ma még az akadályozza, hogy a külfölddel szemben csak Ausztriával egyetértőleg lehet eljárni, Ausztriával szemben pedig a korlátozás a mai szabad állatforgalom elvével csak nehezen volna érvényesíthető.

Többek felszólalása után az elnöklő miniszter az értekezlet egyhangú megállapodásaképpen kimondja, hogy külföldről az állam közvetítése mellett importált tenyészszarvasmarhák csak akkor adhatók át a tenyésztés céljaira, ha a tuberkulinpróba negatív eredménye szerint gümőkórból menteseknek bizonyultak. Az ellenőrzés módozatainak részletei később fognak megállapíthatni.

A köztenyésztés céljaira az országban vásárlandó apaállatok ellenőrzését illetőleg előadó különösebben is hangsúlyozza, hogy ilyen állatok vásárlásánál a tuberkulinpróba kikötése főképpen közzetve volna előnyös kihatással a tenyésztésre, mert hathatósan serkentené a tenyésztőket egészséges állatok előállítására, különben pedig az ide vonatkozó intézkedést csak bizonyos idő, például két év múlva véli általánosan kötelező erővel kimondhatónak.

Pirkner János a tuberkulinpróba általánosan kötelező kikötését ezidő szerint veszedelmesnek tartja, mert apaállatokban ma még nagy a hiány és a jelzett korlátozás rendkívül megnehezítené a községeknek apaállatokkal való ellátását; azt csak akkor tarthatja keresztülvihetőnek, ha az apaállatok tekintetében fenforgó szükséglet már fedezve lesz.

Tormay Béla a már meglevő apaállatok kötelező beoltását ez idő szerint még korainak és későbbi időre halasztandónak véli.

Báró Harkányi János a tuberkulinpróbát ez idő szerint szintén csak még a vásárlandó apaállatokra nézve tartja keresztülvihetőnek.

A miniszter megjegyzi, hogy hasonló módon mint csikók vásárlásánál a magántenyésztőkkel kötendő szerződések után lehetne egyelőre

a gümőkórtól mentes apaállatok szállítását biztosítani, az általános kötelezettség kimondását pedig, nehogy az apaállatok szaporítása terén eddig elért eredmény veszélyeztetve legyen, későbbi időpontra volna halasztandó.

Az értekezlet egyhangulag helyesli elvben, hogy köztenyésztés céljaira kizárólag gümőkórtól mentes apaállatok bocsáttassanak, de az ezt igazoló tuberkulinpróba kötelező kikötését az apaállatokban ma még fenforgó hiány pótlásához képest megállapítandó időpontra véli halasztandónak, addig is azonban kívánatosnak tartja, hogy az állam vásárlásai közben a gümőkórtól mentességre kiváló súlyt helyezzen. Szintén egy későbbi időpontra maradna gróf Tisza István azon, elvben helyesnek elfogadott javaslatának érvényesítése, hogy a köztenyésztésre szolgáló bikák évenként kötelezőleg beoltassanak és a reagálók záros határidő alatt kiküszöböltessenek.

Kívánatosnak véli továbbá, hogy állatkiállításokon állami díjak kiosztásánál a gümőkórtól mentes s egyébként is megfelelő állatok előnyben részesüljenek, esetleg ilyenek számára külön díjak is kiütessenek.

A tuberkulinnal elkövethető visszaélések megállítására véget szükséges, hogy a szert állami intézet kizárólag erre jogosított egyéneknek szolgáltatassa ki és hogy annak külföldről való behozatala betiltassék, azonkívül pedig esetleg nemzetközi megállapodás útján a tuberkulin kivételének betiltására is kellene törekedni.

A tőgygümőkórjában szenvedő tehenek kiküszöbölésének kérdésénél az értekezlet egyhangú véleménye, hogy a tőgygümőkórjában szenvedő tehenek a tehenészetekből állami kártalanítás mellett kiküszöböltessenek; arra vonatkozólag, hogy a teljes tejnél veszedelmesebb lefőlözött tej forgalomba bocsátása illetőleg elárúsítása előtt 85° C-ra való felmelegítéssel sterilizáltassék, az alkalmasnak mutakozó intézkedések megállapítása későbbre marad fenn tartva.

Az értekezlet ezek után hozzájárul ahhoz a javaslatához, hogy a tuberkulinra reagáló állatok mint ilyenek, alkalmas jellel megjelöltessenek.

Az életbeléptetendő intézkedések alakját illetőleg az értekezlet hozzájárul, Lestyánszky Sándor pártoló hozzászólása után, gróf Tisza István ahhoz a javaslatához, hogy a tuberkulozis elleni védekezés sajtószerszége és annak folytatán, hogy a teendő intézkedések a szabad tulajdonba mélyen belenyulnak, a kérdés külföldi törvény alkotása útján oldásának meg.

A vetések állása és az aratás.

A vetések állásáról és a mezőgazdasági állatokról 1898. évi július hónap 10-én a földmívelésügyi magyar királyi minisztérium a gazdasági tudósítókhoz hozzá beérkezett jelentések alapján a következőket teszi közzé:

Július hónap első harmadában is folyton változó, többnyire szeles és esős időjárás uralkodott: egyes helyeken, nevezetesen az erdélyi vármegyékben, záporosok, sőt néhol felhőszakadás s itt-ott erős jégesések érzékeny károkat okoztak. Ezenkívül az erdélyi vármegyék legtöbbjében, így Háromszék, Kolozs, Maros-Torda, Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Kisküküllő és Kolozs vármegyékben s folyók és patakok is kiáradtak s kiöntöttek, különösen sok a kár a szénafélékben, részben azonban a gabonaneműekben is, melyek a tulsok csapadéktól több helyütt megdőlték. Szórványosan az erdélyi részekben a rozsdá is ellepte a megdőlt buza, árpa és zabvetéseket, de többnyire csak a leveleket támadta meg. A sok esőzés miatt különben az aratási és takarási munkálatok is nagyon sok helyen szüneteltek s csak az utóbbi napokban beállott kedvezőbb időjárásban lehetett ismét hozzákezdeni a felbemaradt munkálatokhoz. Az esőzések miatt részben a gabona minőségileg károsodott ugyan, de mert másutt, ahol az eső, főképp a hűvös időjárás nem volt hátrányára a szemnek, kvalitásra várakozáson felül sikerült és így a gabona-terméskilátások a június hó 30-án jelzett állapottal szemben csaknem változatlanul fennállanak ma is, amennyiben még mindig nagyobbára közepes termésre van kilátás, tulajdonképpen jóminőségű gabonából. A hibás, szorult szemű gabona az ország összes termésének alig képezendi 8—10%-át: minőségileg legjobb lesz a gabona az Alföldön s leggyengébb a Duna jobb partjának és itt-ott a Tisza balpartjának egyrészen, főképp ott, ahol a rozsdá és jég tetemes károkat okozott. Ezuttal is hangsúlyozni kell, hogy a folyton változó időjárásból függ az aratás eredménye; ha a még lábon levő gabonát normális időjárás mellett lehet learatni és betakarítani, úgy valószínű, hogy az ősziekhez fűzött remények megfognak valósulni.

A tavaszi kalászosok, nevezetesen az árpa, mennyiségileg még javult, de az egyébként különben jóminőségű sörárpa fehér színét a kedvezőtlen esős időjárás következtében nagyrészt elvesztette. A zab nagyrészt jó minőségű termést ígér, bár helyenként az erős záporok főleg a minőséget hátrányosan befolyásolták. A kapásnövények pedig általában igen jól gyarapodnak. Ez utóbbiakra az időjárás, csekély kivételtől eltekintve, rendkívül kedvező volt.

Az őszi és tavaszi búzával bevetett területet megközelítőleg 4.80—5.00 millió katasztrális holdra becsülve és a folyamatban levő aratási eredményekből következtetve kitűnik, hogy a buza június hó 30-án jelzett becsléssel majdnem változatlanok.

Az eső ugyan egyes helyeken a buza minőségének ártott, a szemek megbarnultak és itt-ott szép színtűket is elvesztették, mindazonáltal a tulajdonosok rész, mintegy kilencven százaléka, részben kielégítő, részben igen jó minőségű magból fog állani.

A rozs területe az előfordult elemi csapások figyelembe vételével 1.50—1.60 millió kat. holdra becsülhető és minthogy a kat. holdankint várható országos átlagos termés hat métermáza körül mozog, remélhető, hogy az összes termés 9—9.5 millió métermáza között fog ingadozni. És így a rozs-terméskilátások sem változtak a multkoriban jelzett állapottal szemben. A rozs aratása a sok esőzés dacára is az Alföld nagy részében befejeztetett, sőt néhol már próbacsépléseket is eszközöltek; a rozs minőségileg nagyrészt kielégítő és jó.

Az őszi árpát nagyrészt learatták. Az eredmény többnyire kielégítő.

A tavaszi árpa aratása folyamatban van, de a sok eső akadályozza a munkálatokat, több helyen már a kepekbe rakott árpa is szenvedett minőségileg, kevesebb a szép fehér árpa, mint remélték, mindazonáltal a terméskilátások még mindig változatlanul kedvezők, sőt helyenként jók.

Országos átlagban és katasztrális holdankint az árpatermés hozamát 6.5—7.0 métermázára lehet becsülni és minthogy a tavaszi és őszi árpa területe megközelítőleg mintegy 1.90—2.00 millió katasztrális holdra tehető, azaz 8 százalékkal nagyobb a terület, mint az 1895-iki országos felvételek alkalmával volt, ez okból a várható terméshozamot, megfelelőleg a multkori becsléssel, 13 millió métermázára lehet becsülni.

A zabbal bevetett s mintegy 1.84 millió kat. holdra tehető terület legalább is 9—10 százalékkal nagyobb, mint az 1895-ben volt. A terméskilátások szintén változatlanok a multkor közzétett adatokkal szemben, amennyiben a katasztrális holdankint és országos átlagban várható terméshozam mintegy 6.5 métermázára becsülhető és így remélni lehet, hogy az összes terméseredmény meg fogja közelíteni a tízenkét millió métermázát. A zabnak is több helyütt ártott ugyan a sok eső, helyenként ugyanis rozsdalepett lett, mindazáltal minőségileg szintén többnyire jó középtermésre lehet számítani.

A rizsa a déli vármegyékben kielégítően áll. A repce cséplése a Duna jobb- és bal- valamint a Tisza jobb partján még folyamatban van, nagyrészt kis közepes és itt-ott közepes eredménnyel, a Tisza-Maros szögén pedig befejeztetett, részben kielégítő eredménnyel.

A kukoricza, bár helyenként láthatók még a jégverés nyomai, néhol pedig a tulnedveségtől sárgulnak, általában szépen áll és jól fejlődik.

A hüvelyes vetemények fejlődésére az utóbbi esős időjárás egész országban igen kedvező volt.

A kerti veteményekre az utóbbi esős időjárás szintén igen előnyös volt.

A köles és tatarka vetések állása az egész országban kielégítő.

A len- és kender-vetések az országban jól állanak és dusan fejlődnek.

A komló fejlődésre — Bács vármegyét kivéve, ahol indái vékonyak — szép és erőteljes.

A dohány fejlődését az utóbbi esős időjárás annyira előmozdította, hogy több helyen a jégverés által okozott kárt csekély részben helyrehozta.

A cukorrépa-vetések az utóbbi esős időjárás behatására igen dusan és erőteljesen fejlődnek.

A takarmányrépa-vetések állása ugyanolyan kedvező, mint a cukorrépaé.

A burgonya-vetések közül a korai fajták jórészt megértek, a későbbiek pedig virágoznak vagy már elvirágoztak.

A mesterséges takarmány-félék közül a herét és luczernát másodszor kaszálták az elsőnél gyengébb eredménnyel. A zabos búkkönyt helyenként még hordják, hozama mindenütt jó. A

szénakészítést az esőzések hátráltatják s a minőségnek is ártalmára vannak. A muhar és csalamádé jól állanak és szépen fejlődnek. A maghere és luczerna virágzása nem mindenütt volt tökéletes.

A jelentős statisztikai adatai a következők:

	Bevetett terület kat. hold	Átlagos termés holdankint	Összes termés métermázákban	Tavalyi termés
Buza:				
június 30.	4,798.355	6.62	31,797.618	24,478.241
július 10.	4,798.355	6.62	31,758.279	—
Rozs:				
június 30.	1,564.829	6.02	9,433.642	8,928.643
július 10.	1,564.819	6.06	9,483.059	—
Árpa:				
június 30.	1,930.567	6.75	12,927.448	9,080.051
július 10.	1,930.567	6.78	13,086.817	—
Zab:				
június 30.	1,836.981	6.48	11,918.626	8,546.540
július 10.	1,836.981	6.47	11,894.108	—

Mezőgazdaság.

Takonykór. Kizdia, Lippajársabeli községben — mint tudósítónk táviratozza — a takonykór járványszerűen fellépett. Több lovat kellett elpusztítani. A községet zár alá helyezték.

Ipar és kereskedelem.

A magyar királyi államvasuti gépgyár és a diósgyőri vas- és aczelgyárnak átadása.

Az államvasuti gépgyárnak és a diósgyőri vas- és aczelgyárnak a magyar királyi pénzügyminiszterium kezelésébe való átvétele, illetve átadása a napokban megtörtént. Ez alkalommal, leltár mellett, a fenti két gyárra vonatkozó pénztári készleteket és kimutatásokat, szármadásokat, szerződéseket, egyezményeket, köteleveket, épületeket, gépészeti és leltári felszereléseket, a diósgyőri gyár vasutjait és földjeit, a szertárgyártmányokat, anyagkészletet, könyveket stb. a kereskedelmi miniszterium átadta, illetőleg a pénzügyminiszterium kiküldöttjei átvették s mindent a legnagyobb rendben találtak.

A Ganz és Társa részvénytársaság kölcsönkötvénye. A bécsi tőzsde tanács tegnapi teljes ülésében a Ganz és Társa részvénytársaság folyamodványát tárgyalta, amelyben az iparvállalat összesen hatmillió korona névértékre szóló 4 1/2%-os kölcsönkötvényeinek a bécsi tőzsdén való hivatalos jegyeztetését kéri. A tanács elhatározta, hogy e folyamodványt pártolólág terjeszti fel a pénzügyminiszteriumhoz.

Fizetéseketelenség Bécsben. Bécsi sürgöny jelenti, hogy az ottani nagy kiviteli cég: Faust Lurion, fizetési zavarokkal küzd. A passzívák meghaladják a kétszáz ezer forintot.

Kőbányai sertésplacc, július 14. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felüli súlyban) — krajczárig. Közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) — krajczárig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 59—59 1/2 krajczárig. Közép (páronként 251—320 kgrig terjedő súlyban) 59—59 1/2 kr. Könnyű (páronként 250 kgrig terjedő súlyban) 59—60 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kgr. felüli súlyban) 59—59 1/2 krajczárig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 59—60 krajczárig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 58 1/2—59 krajczárig. Sertéslétszám: 1898. július 12. napján volt készlet 44.344 drb, július 13-án felhajtott 215 drb, július 13-án elszállított 266 darab, július 14-ére maradt készletben 44.293 darab. A hizott sertés üzletirányzata változatlan.

Budapesti konzum-sertésvásár, július 14. A ferenczvárosi petroleum raktárnál levő székesfővárosi konzum-sertésvásárra 1898. július 14-én érkezett 420 drb. Készlet 72 darab, összes felhajtás 492 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 440 drb, elszállítatlan maradt 52 drb. Napi árak: 120—180 kilós 58—60 kr, 220—280 kilós 58—60 krajczár, 320—380 kilós 58—60 kr, Öreg nehéz 58—60 krajczár, malacz 39 krajczár. A vásár hangulata élénk volt.

Budapesti szurómahavásár, július 14. A mai vásárra felhozott 632 darab belföldi és 4 darab növendék élő borju. A vásár hangulata lassu volt. Napi árak: Élő belföldi borju 28—40 forintig.

Budapesti gazdasági és tenyészmarhavásár, július 14. (A budapesti közbizottság és marhavásár-igazgatóság jelentése.) Felhajtott: 347 darab, ugymint: jármos ökör elsőminőségű 81 drb, közép 115 darab. Fejős tehén: tarka 93 darab, bonyhádi 44 darab, jármos bivaly 14 darab. Jármos ökrök iránt egyforma a kereslet változatlan árak mellett. Fejős tehének irányzata lanyha. Következő árak jegyeztettek: Elsőrendű jármos ökör 330—350 forintig páronként. Jármos bivaly 280 forintig páronként. Jobb minőségű jármos ökör 30—33 fo-

rintig páronként. Fejős tehénekért és pedig: Tarka, kevert származású tehén 70—110 forintig, darabonként, bonyhádi tehén 110—150 forintig darabonként.

Budapesti vágómarhavásár, július 14. (A budapesti közbizottság és marhavásár-igazgatóság jelentése.) Felhajtott 3008 darab nagy vágómarha, nevezetesen: 983 darab magyar és tarka ökör, 336 darab magyar és tarka tehén, 1072 darab szerbiai ökör, 49 darab boszniai ökör, 268 darab szerbiai tehén, 136 darab bika, 143 darab bivaly és 21 darab bosnyák tehén. Minőség szerint 779 darab elsőrendű hizott, 1809 darab középminőségű és 420 darab alárendelt minőségű hizott ökör. A kisebb felhajtás következtében vontatott forgalom mellett az árak 100 kgr.-kint 1 frttal emelkedtek. Csak egészen jóminőségű áru és kivitelre alkalmas tarkamarha volt könnyen és jól eladható. Következő árak jegyeztettek: hizott magyar és tarka ökör, jobb minőségű 30—35 frttig, hizott magyar és tarka ökör, középminőségű 26—31 forintig, alárendelt minőségű magyar és tarka ökör 21—26 forintig, jobb minőségű magyar és tarka tehén 21—32 forintig, magyar tehén középminőségű 21—32 forintig, szerbiai ökör, jobb minőségű 25—30 forintig, szerbiai ökör közép minőségű 21—24 forintig, szerbiai bika 24—34 forintig, szerbiai bivaly 17—23 forintig. Métermázánként élőszuliban.

Bécsi juhvásár, július 14. A mai juhvásárra 1079 darabot hajtottak fel. Nyugodt üzletmenet mellett az árak változatlanok maradtak. Fizettek kivitelre képes juhért 23—26 forintot métermázánként élőszuliban.

Bécsi szarvasmarhavásár, július 14. A mai vásárra felhozott összesen: 3510 darab borjut, 872 darab élő sertés, 292 darab öltött birkát és 105 darab bárányt. A borjuvásáron a kereslet nem igen élénk volt és a mult heti árak ennél fogva alig tartották fenn magukat. Öltött sertésekben szilárd volt az irányzat, az árak inkább emelkedők; öltött birkáért és bárányért változatlan árakat fizettek. Jegyzések: élőborju 26—36 krajczár, I. minőségű 38—46 krajczár, legjobb minőségű 48—50 krajczár, öltött borju 28—54 krajczár, fiatal sertés 38—53 krajczár, öltött nehéz sertés 44—62 krajczár, malacz 52—60 krajczár, öltött birka 26—38 krajczár, kilónként. Bárány 5—12 forint páronként.

Párisi juhvásár, július 14. A felhajtás 13526. Az irányzat kedvező.

Közlekedés.

Déli vasut. A barcs-pakrácsi vasuton fekvő Pakrácz-Lipik állomás nevét „Pakrácz“-ra változtatták.

Teherkocsik beszerzése az államvasutaknál. Az 1897: XXX. törvényzikk értelmében 5.978.000 forint áll a magyar királyi államvasutak rendelkezésére teherkocsik beszerzése céljából. A kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy ezt az összeget új teherkocsik beszerzésére fordítsák. Ennek az intézkedésnek megfelelően 1800 darab fedett és 1700 darab nyitott teherkocsit rendeltek meg a magyar királyi államvasutak számára.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, július 14.

Közöljük lapunk más helyén a vetések állásáról kiadott hivatalos jelentést, amely tőzsdei körökben némi meglepetést fog kelteni, már azért is, mivel — semminemű meglepetést nem hozott. A számszerint kimutatott állapot ugyanis majdnem ugyanaz, mint a tíz nap előtt megjelent kimutatásban közölt. Buzából csekély csökkenést tüntel fel a jelentés, míg rozsból jelentéktelen gyarapodásról számol be. Csakhogy a buzánál megjegyzi a hivatalos, hogy még az időjárásról is fűg a t e r m é s. Már pedig július tizedike óta (az e napig beérkezett jelentések vannak csoportosítva) az idő — sajnos — igen szeszélyes. A rozseredmény felbecsülése mindenesetre megbízhatóbb, mivel részben már próbacsépléseken alapul. Árpánál megint nagyobbodott a várható mennyiség és e cikkben mintegy négy millió métermázával többet hordanak majd be, mint tavaly. Csak az a baj, hogy a minőségben határozott visszaesés állt be, Zab majdnem változatlan.

A készáru-piaczon mult évi árban már csak igen csekély forgalom van. Fogyóban vannak a készletek az összes gabonaneműekben. Buzából helyben alig van már 20.000 métermázasa leraktározva. Rozs, árpa, zab nincsen sem Budapesten, sem a vidéken. Tengeriből még van ugyan áru, de ez nem fedezi a következő hónapok szükségletét.

Ma multévi buzaiért 10—15 krajczárral magasabb árakat engedélyeztek, a többi cikkek szilárdan fentartották jegyzéseiket, bár ezek inkább csak névlegesek.

Ami az ideai gabonában való üzletet illeti, ma is új buzában élénk volt a kereslet, jóllehet már árú is bővíben van a piacon. A malmok és az exportőrök egyaránt jó vételkedvet tanusítanak és ma mintegy husz krajczárral magasabb árakat engedélyeztek. Az eladott tételek jegyzékét rendszeratunkban közöljük; itt csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy a prompt szállítandó és a július havában expediálendő buza ára között immár csak mintegy husz krajczárnyi, a júliusi és augusztusi szállításra eladott buza ára között pedig csak körülbelül fél forintnyi árkülönbség van.

Új rozseért azonnali szállítással 8.55 forintig terjedő árakat, júliusi szállítással 8.30 forintot fizetnek; míg a jövő hónapban való expediálással csak 7 forint 75 krajczárig menő árakat adnak budapesti paritással. Elkelt 1000 métermázsa Nagyszombaton 9 forinton prompt szállítással.

Azonnali szállításra új zabért 6.75 forintot fizetnek; augusztus hónapban való expediálással pedig 6¼ forintot Budapesten.

Új árpáért prompt szállítással 5½ forintot engedélyeznek.

Újtengeriben ma kötötték az első üzletet: elkelt 2000 métermázsa december—január és február hónapokban való szállítással 3 forint 80 krajczáron Nagy-Kikindán.

A határidőpiacon minden fél órában más volt a hangulat. Végül zárul a buza 8 forint 90 krajczáron, a rozs 6 forint 98 krajczáron, a tengeri 4 forint 27 krajczáron, a zab 5 forint 74 krajczáron, tehát néhány krajczárnyi emelkedés jegyezhető fel az összes cikkeknek.

Megjegyezzük még, hogy ma már márciusi buzában erősebb forgalom volt; a report a szeptemberi határidőhöz viszonyítva 12—14 krajczárra szállott le.

A júliusi, augusztusi és szeptemberi tengeri terminusok árai egyenlegként változatlanok. Felmondás a folyó határidőben még nem volt, jóllehet a szeszgyárak már erősen várják a szállítást.

A külföldi piacok közül Berlin fentartott, London 5 penc-el magasabb, Liverpool alig változott árakat jelzett.

Párisban ma és holnap a nemzeti ünnep miatt pincsen tőzsdei forgalom.

I. Készárúüzlet.

Előfordult készárú-eladások.

Table with columns for quantity (Mennyiség), type (faj), price (ár), and location (hely). Lists various grain types like buza, rozs, zab, tengeri, and their prices in different locations like Budapest, Bpest, Szarvas, etc.

Gabonaforgalom:

1898. július 12.

Table showing grain arrivals (érkezett) and shipments (elszállított) in metric tons (métermázsa) for wheat (buzából), rye (rozsából), barley (árpából), and sea grain (tengeriből).

Raktárállomány:

Table showing warehouse stock (Raktárállomány) for wheat (Buza), rye (Rozs), barley (Árpa), and other grains, listing quantities and prices.

Hivatalos készárújegyzések.

Table of official grain prices (Hivatalos készárújegyzések) for various types of wheat (Buza), rye (rozs), barley (árpa), and sea grain (tengeri), listing prices in different units.

II. Határidőüzlet.

Előfordult határidőkötések.

Table of forward grain contracts (Előfordult határidőkötések) showing prices for wheat (buza), rye (rozs), and sea grain (zab) for different months (szept., aug., máj.).

Hivatalos határidőjegyzések.

Table of official forward grain prices (Hivatalos határidőjegyzések) for wheat (buza), rye (rozs), and sea grain (zab) for different months.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, július 14.

A borús idő és az ország egyes részeiből érkezett esőhírek a délelőtti megnyitáskor nyomásztólag hatottak a tőzsdére; de jelentékenyebb árcsökkenést csak az osztrák államvasut részvényei szenvedtek, minthogy az e papirosban nyilvánult vélemény első sorban a lerméskilátásokra és a remélt gabnakivitelle volt alapítva. Minthogy a bécsi politikai pártok megegyezése ujabban valószínűtlenbé vált, a többi értékek ára is hanyatlott eleinte; később azonban ismét emelkedett, főleg Berlinből érkezett jobb árfolyamokra. Berlinben tudniillik a háborunak rövid időn belül való bevégeződése iránt alaposabb reményt véltek meríthetni a legutóbb érkezett hírekből. A párisi és londoni tőzsde is e fölfogásnak hódol. És így történt, hogy Berlinben a jobb hangulat kerekedett felül, mely nálunk is szilárdabb szint kölcsönzött egy ideig az üzletnek. A berlini zárlat után azonban nálunk ismét egy kis visszaesés mutatkozott. A helyi pi-

czon kevés volt az üzlet. Amennyiben volt néhány kötés, az alacsonyabb árak mellett történt. Veszettek árukból 1, illetőleg 2 forintot a közutia, a városi villamosok és a salgótarjánia k. Minthogy Bécsben a nagyobb gabnakivitell reményében előre eladott valutát az eladók most visszavásárolják, az ércpénz és külföldi váltó ára ma ismét jelentékenyebb mértékben emelkedett.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészv. 391.70 392.25, Osztrák hitelrészv. 358.05—358.55, Osztrák-magyar államvasut 355.75—355.10, Rimamurányi 251—251.75 forinton köttetett.

Délelőtti 11 óra 25 perczkor zárulnak: Osztr. hitelrészv. 358.40, Magyar hitelrészv. 392.—, Aranyjáradék 120.80, Koronajáradék 99.05, Leszámitoló-bank 258.50, Jelzálogbank 249.—, Rimamurányi 251.75, Osztrák-magyar államvasut 355.80, Ipar- és kereskedelmi bank 102.50, Déli vasut 77.25, Villamos vasut 256.75, Közuti vasut 379.50.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Kereskedelmi bank 1416.—, Salgótarjáni közszabánya 619—622, Közuti vasut 380.—379.25, Villamos vasut 257.50—258.—, Magyar hitelrészv. 391.75—392.—, Magyar jelzálogbank 249—249.50, Magyar leszámitoló bank 258—258.25, Rimamurányi 252.—, Osztrák hitelrészv. 358.20—358.60, Osztrák-magyar államvasut 355—355.60, Konkordia-malom 312.

Dijbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 1.25—1.75 forint, 8 napra 3—4. forint, július utoljára 4.50—5.50 forint.

Délután 1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table showing closing prices (Délután 1 óra 30 perczkor zárulnak) for various securities like Magyar aranyjáradék, Magyar koronajáradék, Magyar hitelrészvény, etc., with prices for July 14 and July 15.

Az utótőzsdén osztrák hitelrészvény 358.40 magyar hitelrészvény 392, osztr.-magyar államvasut 355.25 forinton köttetett.

Délután 4 órakor zárulnak:

Table showing closing prices (Délután 4 órakor zárulnak) for various securities like Osztrák hitelrészvény, Magyar hitelrészvény, Osztr.-magyar államvasut, etc., with prices for July 14 and July 15.

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, július 14. Zsiradékban határozottan csekély a kínálat. E cikk ennélfogva szilárd irányzattal kelt és áraban emelkedett; elsőrendű budapesti zsiradék jegyzései a következők: 61 forint 50 krajczár pénz, 62 forint 50 krajczár árú. Szilvában és szilvaizben kevés forgalom volt, az árak változatlanok maradtak.

Hivatalos jegyzések.

Table of official prices (Hivatalos jegyzések) for various commodities like oil (Szalonna), oil (Szilva), and other goods, listing prices in different units.

Budapesti vásárocsarnok.

Budapest, július 14. A vásári forgalom: Husnál a forgalom élénk, árak szilárdak. Baromfinál lanya, árak szilárdak. Halban lanya, árak szilárdak. Tej- és tejtermékek élénk, árak szilárdak. Tojásnál csendes, árak szilárdak. Zöldségnél lanya. Gyümölcsnél élénk. Fűszereknél csendes. Időjárás: derült, meleg. A központi vásárocsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: Hus. Marhabús hátulja I. 54-56 frt. II. 52-54 frt. Birkahús hátulja I. 40-42 frt. II. 33-40 frt. Borjúhús hátulja I. 56-58 frt. II. 52-56 frt. Sertéshús elsőrendű 62-65 frt, vidéki 50-56 frt. (Minden 100 kilonként.) Kolbász füstölt 60-80 kr (kilonként). Sertézsír hordóval 60.5-62.0 frt (100 kilonként). — Baromfi (élő). Tyúk 1 pár 90.0-1.20 frt. Csirke 1 pár 0.60-1.10 frt. Lud hizott kilonként 65-70 kr. — Különtételek. Tojás 1 láda (1440 db) 29.0-30.0 frt. Sárgarépa 100 kötés 1.40-3.00 frt. Petrezsel: em 100 kötés 2.00-3.00 frt. Lencse m. 100 kiló 14-18 frt. Bab nagy 100 kiló 8-12 frt. Paprika I. 100 kiló 30-60 frt, II. 20-28 frt. Vaj I. rengeteg kilonként 0.75-0.80 frt. Tén-aj kilonként 0.80-1.10 frt. Burgonya, idej, 100 kiló 2.-2.20 frt. Burgonya sárga 100 kiló 3.40-4.00 frt. — Halak. Harcsa (élő) 0.80-1.- frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.60-1.- frt 1 kiló. Ponty dunai 0.30-0.60 frt.

Szesz.

Budapest, július 14. Irányzat változatlan. A kontingens nyersszesz ára Budapesten 19.25-19.50. Finomított szesz nagyban 57.75-57.75, Finomított szesz kicsinyben 58.-58.25, Élesztőszesz nagyban 57.-57.4, Élesztő szesz kicsinyben 57.50-57.75, Nyersszesz adózva nagyban 56.75-57.- Nyersszesz adózva kicsinyben 57.1/2-57.25, Nyersszesz adózatlan (exknt.) 16.-16.50, Denaturált szesz nagyban 22.25-22.50, Denaturált szesz kicsinyben 22.25-22.75. Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül, ab vasút Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, július 14. Kontingens nyersszesz azonnali szállításra 20.-20.20 frtig kelt el. Zár-latjegyzés 19.80-20.20 frt.

Bécs, július 14. Kontingentált szesz kész-árban 20.- forinttól 20.20 forintig. Változatlan.

Prága, július 14. Adózott tripló-szesz nagyban 55 1/2-55 3/4 forinton jegyeztetett. Adózatlan szesz 19.- forinton kelt el azonnali szállításra nagyban.

Trieszt, július 14. Kiviteli szesz tartályokban szállítva 90% hektoliterenként nagyban 12.75-13.- forinton kelt el azonnali szállításra.

Brünn, július 14. Exkontingens szesz azonnali szállításra változatlanul jegyeztetett.

Berlin, július 14. Szesz helyben 53.90 márka = 31.09 frt, fogyasztási adó nélkül hektoliterenként a 10,000 literszázalék. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Boroszló, július 14. Szesz (50-es) pr. november 72.50 márka = 42.63 frt; szesz (70-es) pr. november 52.50 márka = 30.88 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, július 14. Szesz júniusra 23.-márka = 13.52 frt; jul.-jul.-ra 23.-márka = 13.52 frt; július-aug.-ra 23.10 márka = 13.58 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 forint.

Stettin, július 14. Szesz 70 márka fogyasztási adóval 52.90 márka = 31.10 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Cukor.

Prága, július 14. Nyers cukor 88% cukortartalom, franco Auszig. Azonnali szállít 12.575 frt, október-decemberi szállításra 12.55 forint.

Hamburg, július 14. Nyers cukor f. o. b. Hamburg. Azonnali szállításra 9.30, auguszt. szállításra 9.35, október-decemberi szállításra 9.45. Irányzat szilárd.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, július 14. A kedvezőlen időjárás következtében az üzlet igen szilárd irányzat mellett indult, az árak buzában és rozsban emelkedtek. Később Budapestről derült időt jelentettek, miáltal némi gyengülés állott be. Ellentétben a kenyérmagvakkal, tengeriben és zabban nyomott volt a hangulat. Kötések: buza 5szre 9.10-9.99 forinton, rozs 5szre 7.35-7.37-7.28 forinton, zab 5szre 5.98 forinton, tengeri július-augusztusra 5.44 forinton, repce 12.75- forinton.

Boroszló, július 14. Buza helyben 20.70 márka (= 12.17 frt) sárga. Buza helyben 20.60 márka (= 12.12 frt). Rozs helyben 18.50 márka (= 9.70 frt). Zab helyben 16.50 márka (= 9.70 frt). Tengeri helyben 12.- márka (= 7.06 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, július 14. Buza holsteini 195-208 márka (= 11.47-12.64 frt). Rozs meklenburgi 142-151 m. (= 8.35-9.16 frt.) Rozs orosz 98-99 márka (= 5.76-5.82 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

London, július 14. Gabonavásár. Irányzat általában változatlan. Angol buza, árpa és zab szilárd, egyéb árak nyugodtak, árak változatlanok. Városi liszt 33-39 sh. Repceolaj 21 sh. Tengeri 17 sh. Behozatal: buza 50.000, árpa 4000 és zab 60.000 mm. Időjárás derült, eső után.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDÉK.

Bécs, július 14. Az esős időjárás következtében a mai előtözsden az államvasut részvényeinek ára alábbszállt; a többi értékek azonban szilárdabban voltak, habár az üzlet nem volt jelentékeny. Élénkebben keresték az alpesi bányarészvényeket, melyeket a vas árának várható emelkedésére német tőzsdék számára vásároltak. Tramway ára is emelkedett, mert azt híresztelték, hogy a szerződés a Deutsche Bank és Bécs városa között nemsokára létre jő.

Az előtözsden: Osztr. hitelrészvény 358.12 358.75. Magyar jelzálogbank 451.50-452. Magyar hitelrészvény 391.75-392.50 Osztrák-magyar államvasut 355.75-354.87, Déli vasut 76.75-77.12, Alpesi bánya 161.70-163.40, Rimamurányi 251.50, Erinói bánya 306-306.50, Török sorsjegy 59.30-59.60, Német márka 58.85, Dunagőzhajózási 483-484, Közuti vasut 517.75-518.50, Uj közuti vasut 91.50-92, Magyar jégbiztosító 78-78.75.

Dél előtt 11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 358.62, Magyar hitelrészvény 392.25, Anglo bank 157.25, Union-bank 295.-, Ländlerbank 226.25, Osztrák-magyar államvasut 355.50, Déli vasut 77.25, Alpesi bánya 163.25, Májusi járadék 101.70, Török sorsjegy 59.60, Bankkegyesület 266.25, Német márka 58.85.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 358.50, Magy. hitel. 392.-, Anglo-bank 157.25, Bankverein 266.25, Unionbank 295.-, Ländlerbank 226.25, Osztrák-magyar államvasut 355.-, Déli vasut 77.25, Elbevolgyi vasut 261.50, Északnyugoti vasut 247.50, Török dohányrészvény 134.50, Rimamurányi 251.-, Alpesi bánya 163.75, Májusi járadék 101.70, Magyar koronajáradék 99.05, Török sorsjegy 59.60, Német márka azonnali szállításra 58.85, Közuti 518.80.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: Magyar aranyjáradék 120.80, Magyar koronajáradék 99.-, Tiszai kölcsönsorsjegy 140.50, Magyar földtehermentesítési kötv. 96.60, Magyar hitelrészvény 391.50, Magyar nyereségykölcsön sorsjegy 157.-, Kassa-oderbergi vasut 120.50, Magyar kereskedelmi bank 1418.-, Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.90, Magyar keleti vasuti állami kötvények 121.10, Magyar leszámlító és pénzváltóbank —, Rimamurányi vasrészvénytársaság 251.-, 4-2% papírjáradék 101.65, 4-2% ezüstjáradék 101.00, Osztrák aranyjáradék 121.50, Osztrák koronajáradék 100.85, 1860. sorsjegyek 141.70, 1864. sorsjegyek 192.25, Osztrák hitelsorsjegyek 202.50, Osztrák hitelrészvény 358.63, Angol-osztrák bank 157.25, Unionbank 295.-, Bécsi Bankverein 266.-, Osztrák Ländlerbank 226.50, Osztrák-magyar bank 910.-, Osztrák-magyar államvasut 355.38, Déli vasut 77.25, Elbevolgyi vasut 261.75, Dunagőzhajózási részvény 483.-, Alpesi bányarészvény 163.10, Dohányrészvény 134.-, 20 frankos 9.52 1/2, Császári kir. vert arany 5.65, Londoni váltóár 119.95, Német bankváltó 58.85. Az irányzat szilárd.

Bécs, július 14. (Utótözsde.) A déli tőzsde zárlata után jegyezték: Osztrák hitelrészvény 358.50, Magyar hitelrészvény 392.25, Anglo-bank 157.25, Bankver. 266.-, Union-bank 295.-, Ländlerb. 226.50, Osztrák-magyar államvasut 355.12, Déli vasut 77.25, Elbevolgyi vasut 261.75, Északnyugoti vasut 246.50, Török dohányrészvény 134.25, Rimamurányi vasut 251.50, Alpesi bánya 163.20, Májusi járadék 101.65, Magyar koronajáradék 99.-, Török sorsjegy 59.60, Német márka azonnali szállításra 58.87, Napoleon 9.52 1/2.

Berlin, július 14. Ezüst járadék 101.50. Osztr. aranyjáradék 103.-, Magyar aranyjáradék 102.80, Magyar koronajáradék 99.70, Osztrák hitelrészvény 224.60, Osztrák-magyar államvasut 151.-, Déli vasut 33.60, Bustiehrádi vasut 304.-, Osztrák bankjegy 169.95, Rövid lejáratú váltó Bécsre vagy Budapestre 169.70, Rövid lejáratú váltó Párisra 80.75, Rövid lejáratú váltó Londonra 20.37 1/2, Orosz bankjegy 216.-, Olasz járadék 93.-, Laura-bóbo 199.50, Harpeni 179.25, Olasz központi vasut 133.-, Török sorsjegy 113.90, Májusi járadék 101.50.

Az utótözsden: Osztrák hitelrészvény 224.75, Osztrák-magyar államvasut 151.-, Déli vasut 33.50, Magyar aranyjáradék 102.80, Discontó-társaság 199.-, Átszámítási árfolyam 58.90 forint. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, július 14. (Zárult.) 4-2% ezüstjáradék 86.10, 4% osztrák aranyjáradék —, 4% magyar aranyjáradék 102.65, magyar koronajáradék 99.50, osztrák hitelrészvény 303.75, osztrák-magyar bank 772.50, osztrák-magyar államvasut 300.62, déli vasut 69.13, Elbevolgyi vasut 226.-, bécsi váltóár 169.70, londoni váltóár 20.367, párisi váltóár 80.75, bécsi bankverein 224.50, villamos részvény 136.20, alpesi bányarészvény 138.50, 3% magyar arany-kölcsön 90.20, 4-2% papírjáradék 86.15, Északnyugoti vasut 209.50. Az irányzat csendes.

Frankfurt, július 14. (Utótözsde.) Osztrák hitelrészv. 304.-, Déli vasut 69.13, Osztrák-magyar államvasut 300.62.

Frankfurt, július 14. (Esti tőzsde.) Osztr. hitelrészvény 303.75, Osztrák-magyar államvasut 301.75. Az irányzat csendes.

Hamburg, július 14. (Zárult.) 4-2% ezüstjáradék 86.45, osztrák hitelrészvény 304.-, osztrák-magyar államvasut 753.-, déli vasut 163.-, 4% osztr. aranyj. 103.20, 4% os magyar aranyjáradék 103.-, olasz járadék 92.90. Az irányzat csendes.

Páris, július 14. A nemzeti ünnep miatt az értéktözsden szünetelt a forgalom.

London, július 14. (Zárult.) Angol consolok 111.75, déli vasut 7.-, spanyol járadék 26.87, olasz járadék 91.63, 4% magy. aranyjáradék 100.50, 4% rupia 62.87, Canada pacificvasut 86.13. Ezüst 27.25. Leszámlítási kamatláb 1.13. Az irányzat szilárd.

New-York, július 14. Ezüst 59.25.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. országos meteorológiai intézet távtrái jelentése 1898. július 14-én reggel 7 órakor.

Table with columns: Állomások, Légnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerint, Csapadék%, Állomások, Légnyomás mm. 700 +, A hőmérséklet Celsius szerint, Csapadék%. Lists various cities and their weather data.

A légnymás eloszlásában nem állott be lényeges változás, a maximum ma is a nyugati partvidékek környékén tartózkodott a minimum pedig a kontinensre, míg a minimum a Keleti tenger felé került. Másod-dop. szél van fellobogva a Genova-öböl tájékán. Az idő a maximum előoldalán, az Alpeseken s a Magyar tengerparton és annak környékén eső; a hőmérséklet Közép-Európában ismét többnyire sülyedt. Hazánkban a legnyugatibb részekben s a tengerpart szomszédságában igen bő esők voltak, egyáltalán az idő tulajdonán száraz. Nyugati szelekkel többnyire felhős és helyenkint esős idő várható hőstüledéssel.

VIZÁLLÁS.

— Július 14-én. —

Table with columns: Feljő, Vizmértés, Vizállás reggel, Aradiás v. apadás, Feljő, Vizmértés, Vizállás reggel, Aradiás v. apadás. Lists water levels and measurements for various locations.

Iszt. magváltás: * = Jégcsap; + = eső; - = 0 alul. < = áradás; > = apadás; ? = bizonytalan. Helyenkint záporoztak voltak (Móra-Fennbánya 46 mm., Görgény-Szent-Lőrinc 80 mm. eső). A Duna, Tisza, Dráva és Sáva vizállásai általában lényegesen.

MINDENFÉLE.

A nők élete. Egy most megjelent statisztikai tanulmány számszerűen kimutatja, hogy a nők hosszabb ideig élnek, mint a férfiak. E tény miatt vizsgálódásokat végeztek, hogy vajon miért van ez így és e vizsgálódások különböző eredményeket mutattak ki. Egy francia tudós azzal indokolja a nők hosszabb életét, hogy ezek szája jóformán soha sem pihen, ez pedig nagyon erősítőleg hat a belső szervezetre, főleg a tüdőre. Ez azonban csak hipotézis, mert a nők hosszabb élete abban leli valódi magyarázatát, hogy ők kevésbé vannak kitéve fárasztó munkáknak és veszélyeknek, mint a férfiu, lévén a nő foglalkozása inkább házi, mint a sző szoros értelmében vett munkásfoglalkozás. A hosszú élet különben örökölhető ép úgy, mint a jellem, betegség stb. A statisztika még azt is mutatja, hogy a nőlelnek általában rövidebb ideig élnek és ritkaságszámba megy, ha egy nőlel magasabb életkort ér el. Minél fiatalabb korban házasodunk, annál több ideig élünk: ezt mondja egy tudós és hozzáteszi, hogy ez az elv a világtökéletesülés elve. Az, aki harmincz éves korában nőszül, kerek 11 évvel fog hosszabban élni, mint egy nőtlen, aki pedig negyven éves korában nőszül, az már csak 6 évet nyer. Akinek a szabadban van foglalkozása, annak jobb egészsége van, mint annak, aki el van zárkozva; ezért a vidéken tartózkodók halandósága a városbeliekkel szemben 100:149 arányu. A foglalkozásokat tekintve a papok, kapitalisták és főhivatalnokok életkor-átalaga 65 év, a kereskedők 61, a falusi köznépé 61, a katonáké 58, az írnokoké és az ügyvédeké 57 — az íróké — beleértve az újságírókat is — 56, a tanárok és tanítóké 55; azután jönnek az orvosok és végül a mesteremberek és napszámosok, akik átlagosan 44 évet élnek. A nők, eltekintve foglalkozásuktól, általában 68 évig élnek. Nyilvánvaló tehát, hogy az, aki hosszasan akar élni, az pap, bankár, miniszter vagy nő legyen.

A legtermészetesebb gyógymód. Olasz lapok írják az alábbi tanulságos esetet. Caserta mellett, Recaleban egy vipera megmarta egy széna-gyűjtő leány lábát. A megmérgezett láb természetesen gyorsan megdagadt és a szerencsétlen leány iszonyu kínokat szenvedett. Az apjának eszébe jutott, hogy valamikor régen, gyermekkorában, vele is megesezt ez a baj és akkor úgy gyógyította meg az apja, hogy huszonnégy órára vällig a földbe ásta. Az apja receptje szerint ő is elásta a leányt és fegyverrel állott mellette őrt, hogy senki ki ne szabadithassa. A szomszéd falvakból seregestül jött a nép a leány csodájára. Mikor letelt a huszonnégy óra és a leány kiszabadult kényelmetlen helyzetéből, teljesen meg volt gyógyulva, csak bizonyos „ideges jókedv“ vett rajta erőt. Két nappal később már rendszeren eljárhatott mindennapi dolga után.

A börze eredete. Bruges városa volt az első, ahol börze létesült. Ebben a városban volt ugyanis a XVI-ik században a nyugati hanzszövetség főbankja, melynek épületén a bank czimere — három orszény, kőbe vésvé — díszlett. Sokan tehát azt hiszik, hogy az erszényből (bourse) származott a börze-elnevezés. Mások pedig azt mondják, hogy az említett banképület egy Van der Bourse nevű család tulajdona volt, mely nevet aztán átvitték az intézményre is. Bruges után Velence és Amsterdam voltak az első városok, ahol börzét alkítottak. Németországban csak később honosult meg. Franciaországban az első börzét 1549-ben létesítették, Toulouban, II. Henrik alatt, a másodikat pedig 1556-ban, Rouenban. A XVI. század végén már Európa majdnem minden nagy városának volt börzéje.

Különbség. Mi a kamat?

— Kamat az, mit valaki neked fizet, ha pénzt kölcsönzött tőled.

— És az uzsora?

— Az az összeg, melyet valaki megvesz rajtad, ha pénzt kölcsönzött neked.

A MILLIOMOS.

Angol regény.

(75)

Írta: CROKER M. B.

Élénken beszélt, nevetett, tréfált és látható örömmel hallgatta a kalandokat, melyeken sógora az uton keresztül ment. Szeme régi tüzzel fényelt, arcának ránczai kisimultak, hangja ismét csengett és Pollit Dániel meglepetéssel nézte őt.

Ez nem volt már a ma reggeli emberi rom, hanem az a bátor katona, a ki Indiát, az elbájoló, főséges Indiát, harminczöt-évi, nagyrészt katonai szolgálatban töltött idő alatt alaposan megismerte és lelkesedéssel beszélt róla.

Reggel háromra járt az idő, amikor a három férfi szétvált. Mikor jó éjt kívántak egymásnak, az őrnagy sógora vállát veregette és ezt mondotta:

— Bármennyire rajongok is ezért az országért, még mindig lehetséges, hogy rábeszéléssel haza tudsz engem vinni!

— Apám nagyon beteg, mondotta Mark, amikor másnap reggel nyolcz órakor nagybátyja szobájába lépett. Látni szeretne téged. És már hat óra óta vagyok nála s félek, hogy a végít járja.

— Bizony, ebben alig lehet kételkedni, gondolta az öreg ur, amikor az őrnagy arcára tekintett, melyen már ott volt a halál. A tegnapi este az élet utolsó lobbant kontrása előtt.

A beteg, vánkosokra támaszkodva, karoszekben ült az ablaknál és nehezen véve lélekzetet, fáradtan kitekintett az ablakon.

— Örülök Dan, hogy itt vagy és hogy még egyszer láttuk egymást, mormogta halványuló ajakkal és hasztalan igyekezett kezet nyújtani a sógornak. Ti ketten, te és Honor, ma kívántátok, hogy haza térjek és most még hamarabb kelek utra, mint ti hittétek. Azután fia felé fordította fénytelen szemét. Isten áldjon meg Mark! susogta alig hallhatóan.

Ezek voltak utolsó szavai.

Amikor Burgesz doktor, akiért elküldöttek, egy órával később megérkezett, Jervis őrnagy már nem volt az élők között.

— Tüdőbajban halt meg, mondotta az orvos. Valami nagy izgatottság sietette a halált, amely nyolcz nap alatt amugyis elragadta volna.

Másnap az elhagyott állomás temetőjében eltemették a halottat. A nyitott sírnál ott állott Mark, Dan bácsi és két-három szomszéd, míg bizonyos távolságban a szolgák, a munkások és néhány szegény ember állott föl, kiknek a „szeretett testvér“ mindig jóbarátjuk volt. Fernandez, mihelyt megkapta a halálról szóló táviratot, azonnal megérkezett. Tele volt örömmel, nagyon fontos személynek érezte magát és nem tudta megérteni a két angol komoly-ságát. Hiszen ez, mint ő mondotta, minden-kire csak megváltás volt. Mivel új berendezkedés, változás és izgatottság mindig a legnagyobb örömet szerezte neki, szívesen átvette a szükséges intézkedéseket és emellett többet lármázott tíz embernél.

— A ház és a föld Marké, de az nem sokat ér, mondotta a bácsinak. Minden más és különösen az ékszerék, az enyém. Szeretném, ha megmutathatnám önnek azokat, amelyek a bankban vannak. De hát nézzük meg mindenekelőtt az itt levőket, csodálatos dolgok vannak közöttük.

Nagy vasládát hozott elő és a tartalmát egy, vörös bársonnyal fődött asztalra öntötte ki. Dan bácsi leült, hogy alaposan szemügyre vehesse azt a tengernyi kincset. Voltak is óriási, de rosszul csiszolt gyémántok, arany-édények, melyek rubinnal voltak kirakva, rózsajaj üvegecské, szagosító tartók és a többi. Voltak itt félholdalaku turbándiszek smaragdokkal és gyémántokkal, kacsok, arany csatok, homlokövek nagy, lecsüngő gyöngyökkel, gyémántokkal díszített tollforgók, karperecek, fülbevalók, orrkarikák, pompás gyöngyörök és egész rakás smaragd és rubin; olyan kincs volt itt, melyet egész nemzedékek gyűjtöttek és mely most Fernandez nyugtalan kezébe jut

— Valamit szeretnék belőle magának ajándékozni, mondotta Fernandez, miközben a kincsesel babralt. Elfogad-e tőlem valamit?
— Természetesen, felelte habozás nélkül Pollitt bácsi.

— No, akkor... hogy tetszik önnek ez? kérdezte a kis ember és egy nagy smaragdnyakláncot vett elő, melynek két végét aranykapsok zárták le. Ezt az ön jövőendő menyasszonyának adom, kedves barátom!

— Tud valamit róla? kérdezte nagyon komolyan Mark.

— Hahaha! Semmit sem tudok róla, de úgy látszik, kiugrattam a nyulat a bokorból. Hát önnek van már menyasszonya? kérdezte Cardozo nevetve.

— Igen, felelte szintén nevetve Pollitt. Van menyasszonya és pedig nagyon csinos.

— Milyen a külseje? kérdezte Fernandez, akinek csillogott a szeme. Szőke vagy barna?

— Majd meglátja, Fernandez. El kell jönnie az esküvőre, felelte Mark.

— Nagyon fogok örülni, kedves fiatal barátom. De írja csak le a külsejét. Ön tudja, hogy én a női szépségnek nagy bámulója vagyok.

— Nos hát, magas, egy fejjel magasabb, mint ön, a haja sötét, szeme sötétbarna, arcbőre szép és olyan egész megjelenésében, mint egy hercegnő.

— Akkor a smaragdok helyett ezeket a gyöngyöket adom neki! kiáltotta Fernandez lelkesülve, miközben mélyen az előtte fekvő gyöngyrakásba nyult és a legszebb és legnagyobb gyöngy-nyakláncot húzta elő.

— Ez nagyon is értékes ajándék! mondotta Mark.

— Szép leány számára semmi sem nagyon értékes és ami az értéket illeti, a smaragdok, bár olyan a külsejük, mint a zöld üveg, értékesebbek mint a gyöngy. Nagyon megsért, ha visszautasítja ezt az ajándékot. De különben is jogos és méltányos, hogy az őrnagy menyé valami kis részt kapjon a begum kincseiből.

— Ez nem kis rész, Fernandez; de nagyon hálás vagyok érte és Gordon kisasszonynak az ön nevében fogom átnyújtani. Ő majd személyesen megköszöni önnek.

— Pompás gyöngyök! kiáltotta elragadtatással Dan bácsi. Én azt majd gyémántokkal fogom kiegészíteni.

Pollitt Dániel és Cardozo, bármilyen különböző is volt a természetük, jól megfértek egymással. A kis Fernandeznek képletes beszéde, keleti nézetei és vidám természete érdekelte a keményfejű angol kereskedőt és jó egyetértésben, szivarozva, de hangosan vitakozva sétált a két ember a kertben, míg Mark lóra ült, hogy egy frissen hantolt sirt meglátogasson és elbucszúzzék a perzsa hölgytől.

— Vártam önt, kedves fiatal barátom, mondotta az asszony. Gondoltam, hogy bucsuzásra bizonyára eljön hozzám. Hát mégis elmegy?

— Igen, hamarosan elutazom.

— És most szíve vágyát teljesíti és meg-nőszül?

(Vége következik.)

A főszerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős: Kálnoky I. h. szerkesztő.

Budapesti RÖSER-tanintézet.

Alapítatott 1853-ban. Tanulók száma 14648.

Millenniumi oklevél.

3-osztályú felső kereskedelmi iskola. A keres. akadémiákkal teljesen egyenrangú. Bizonyítványai az egyéves önkéntességre jogosítanak.

4-osztályú polgári iskola. Bizonyítványai állam-érvényesek. Belső- és külső növendékek részére.

Nevelő-internátus. Beiratás: augusztus 30-tól szeptember 3-ig. Értesítést ad vagy küld.

RÖSER JÁNOS,

Igazgató. Budapest, VI. ker., Aradi-utca 10. sz.

SZINHÁZAK.

Budapest, péntek, 1898. július 15-én.

VÁROSLIGETI SZINKÖR

Igazgató *Feld Zsigmond.*

Skóliai Kornél, a Magyar színház tagja, mint vendég.

Másodszor.

Háromláb kapitány.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irt: Kövessy Albert és Faragó Jenő.

Kezdet 7 órákor.

BUDAI SZINKÖR.

Cróf Monte Christo.

Regényes dráma 5 felvonásban.

Kezdet 7 órákor.

KISFALUDY-SZINHÁZ

Ó-BUDÁN.

Igazgató: *Fejér Dezső*

Zárva.

WULFF EDE czirkusza.

Ma és mindennap este 7/8 órákor

Nagy előadás

szinre kerül:

Az elrabolt menyasszony szenzációs látványosság 8 képben. A magyar népelethez. meletté és összejáratva Wulff Ede igazgató. Figyelemre méltó a záróképben a

buvárolyak,

melyek egy külön a ezéla kőszült 5 méter mély és 14 méter hosszú medenczét fognak lovassakkal együtt átúszni.

Uj! Fényes kiállítás. Uj!

E napenkénti műsoron kívül a gazdag műsor további 12 pontja.

Vasárnap 2 előadás 8/1 és 4 órákor.

Holnap este 7 1/2 órákor nagy előadás.

A Kőbányai Király-Sörfőző

Dr. Korányi és dr. Kéthly egyetemi tanár urak által gyógyczélokra ajánlott

„Malátasöre“ idegbajokban, vérszegénység, emésztési zavaroknál, gyengeségnél stb. kiváló sifertrel használatik.

Legkellemebb üdítő-ital. Megrendelhető a gyári irodában Kőbányán, vagy a városi irodánkban VII., Kertész-utca 40.

A nyári idény alatt nyaraló vagy fürdőbe utazó t. ez. vevőközöns. felkértek hogy

Kertész Utca-nál

az idényszerű czikkok u. m. hintaágyak, turista-kellékek, tornaszerek, oraguet és Lawn-tennis játékok, Lignum Sanctum golyók, kugli bábok, Flaubert-fegyverek, revolverek, lég-gömbök, lampionok, legyezők, gyermek velocipedek, továbbá szódavíz-, fagy-léit- és kávégépek, kelő órák, utibőröndök, kulacsok, plaidszijjak, halászó szerek, lóhálók stb. bevásárlást hétköznapokon sziveskedjenek eszközölni, minthogy **Kertész-nél vasárnap zárva van.**

Lawn-tennis szabályokat és árjegyzéket ingyen és bérmentve küld. 1142

Kávé

levámolvá és bérmentve házhoz szállítva.

- 4 1/2 kg. Kuba 6.50
- 4 1/2 kg. Mocca 6.50
- 4 1/2 kg. Jáva 6.50
- 4 1/2 kg. Gyöngy 6.80
- 4 1/2 kg. Portoriko . . . 5.80
- 4 1/2 kg. Santos 4.50

valódisága garantirozva.

Marsner-féle

pezsgő-limonádé

100 drb 2 kros . . . 1.40

140 " 1 " . . . 1.—

bérmentve küld a Budapesti fő-raktáros

Belák István

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 3. Fiume, Mlaka 113.

Makulatura-papir

olcsón kapható.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Dr. Garai Antalnak bemutatott szentálatlan megbízható híreles köcsövekről folytatás ezen ügyes-azazad éto fenálló reedáló-intézet o legmaler-gebben ajánlható.

TITKOS BETEGSÉGEKET,

hanyagoltságokat és sebeket, az énfertőzések utóhájt, az algyengült férfere, magyárlések, a bujjakór utókövetkezményeit, sokféle fehérfolyást, hámmányire hübliek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanúság egyik főokozója és bérbetegségeket gyógyít új gyógyászati szerrel, bizonyos sikerrel, gyorsan és alapszán

Dr. GARAI ANTAL

orvos, sebész, szemész- és szülésznő, v. ca. kir. oszt. főorvos Budapest, belváros, IV. ker., Kilyó-utca 1. szám. II. emelet. Bejárat a lépcsőnél.

Rendel naponta délelőtt 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 óráig és 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolnak és gyógy-szerekről is gondoskodva lesz.

Nőknek külföldi vároőreim. Ugyanott megjelenés és a szerzőnél Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető.

NÉPSZERŰ UTMUTATÓ.

(már a 12-ik kiadásban megjelenő) a nemű betegségek és azok egyszerű gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt be-küldése mellett parmentve, vagy 90 kr. utóvért mellé. A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. II. A nemű beteg-betegség. III. Az énfertőzések és az éjjeli magtalanúság. IV. Hany-hózatár (tipper) és huygcsőszűkület. V. A bujjakór (síphim) A Agvőrfolyás. VII. Elgyengült férfere VIII. Női magtalanúság. IX. Az av izseregek megbetegedéseinek kitényezése: a prosztata.

Ezernyolczszáz-Negyvennyolcz

A Magyar Szabadságharcz Története képekben.

Szerkesztette jeles írók és művészek közreműködésével

Jókai Mór, Bródy Sándor és Rákosi Viktor.

ELKÉSZÜLT

ezen díszmű 1000 egykoru képpel, kitűnő kézírások, nevezetes okmányok, kiáltványok s egyéb jellemző nyomtatásokkal a dicső idők érdekes erekljeinek teljes gyűjteménye, mely a nagy korszak lefolyását hű képekben szemléltetően varázsolja elénk.

A képek időrendi sorrendben következnek egymásután, minden kép alatt magyarázó szöveggel, úgy hogy a munka ifjunak és öregnek egyaránt élvezetes olvasmányt nyújt.

A munka daczára renklvül díszes voltának fölötté olcsó,

30 füzetnek 9 forint,

diszkötésben 12 frt az ára,

külön díszkiadás amerikai simított velin-papiron nyomva 15 frt.

Megrendelhető füzetekben előfizetés utján és kötve utánvétellel vagy csekély **havi 1 frtos** részletre is.

Alanti rendelőlapot tessék levelezőlapra ragasztva a kiadóhivatalba beküldeni.

Az „Országos Hírlap” kiadóhivatala által megrendelem a mű kiadóitól Révai Testvérek irodalmi intézet részvénnyársaságtól az

Ezernyolczszáznegyvennyolcz

a magyar szabadságharcz képekben című díszművet füzve 30 füzetben 9 frt kötve diszkötésben 12 frt-ért, ugyanaz amerikai simított papiron 15 frt-ért és kötelezem magamat a mű átvételétől kezdve havonként 1 frtot mindaddig a munka kiadónak Budapestba fizetni, míg a teljes vételár törlesztve nincs.

A részletfizetések be nem tartása esetén az esedékes összegek rajtam postal megbízás utján (30 kr. postaköltség hozzá-számítása mellett) beszedhetők.

Hely és halat: _____ Név és állás: _____

Az „Országos Hírlap” tek. kiadóhivatalának Budapest, József-körút 66. sz.

Rendelő-lap.

Alulírott ezennel megrendelem ily című művet:

Ezernyolczszáznegyvennyolcz

a magyar szabadságharcz 1848/49-ben szerkeszték Jókai Mór, Bródy Sándor, Rákosi Viktor

30 füzetben 30 kr-ával a teljes mű átvételének kötelezősége mellett:

Előfizetek és postautalványon beküldök:

6 füzetre frt 1.80 24 füzetre frt 7.20
12 . . . 3.60 30 . . . 9.—

Hely és halat: _____ Név és állás: _____

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Kiadóhivatal:

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Előre fizetendő készpénzben, levélbélyegekből vagy postautalványon.

Vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.
Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ poste-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Czészerül az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Minden i könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

Apró hirdetések 20 kr.-on alól nem közöltetnek.

LEVELEZÉS.

Örmester. Én szolid szőke leány vagyok, közép- magas larsu termettel, pénzem kelen- gyére és kis lakás berendezésére van. Stefánia. 1683-1

„Zártos barátság” kérik levelét a kiadóhiva- talból átvenni. 5272-1

Fedóra. Mihezértas vegett sürgösen kérem válaszát, akár igen, akár nem. Zsálva. 5280-1

Leona. Már egy pár nap óta nem irtam, de ne hidd azért, mert esetleg valami lett volna, hanem csak egyszerűen azért, mert nem volt kedvem és semmi irivalóm sem volt. Ma sincs ugyan semmi újság, de minthogy megigértém, hogy gyakran fogok írni, hát írok. Napjaim igen simán telnek el és roppant unalmasak, szeretném ha már valami új és változatosság lenne, mert igazán életunt leszek. Na, ne ijedj meg, még azért meggondolom azt és talán már holnap is másképp fogok beszélni, csak ma vesz rajtam úgy erőt a melancholia. Hát ott mi újság? Ott is olyan hideg van? Most már megint gyakrabban fogok írni és csókol számtalanszor M. 5298-1

Pepittám. Sohase busulj, édes, szívem virága, hisz egymás-é leszünk ugysis utóljára. Forró csókot lehel bájos arcodra téged szívből szerető Szansán 18. 5266-1

HÁZASSÁG.

Nősülni óhajt, nagyobb vidéki városban lakó állam- hivatalnok 1600 frt évi jövedelemi mel, 10-15.000 frt hozomány felett rendelkező nagyon szép és művelt nővel. Levelek „H. József” jelige alatt e laphoz kéretnek. 5278-2

Nősülni óhajt fővárosi 32 éves régi nemesi családból származó gyógyszerártulajdonos. Nőül venne oly 20-22 éves művelt és szép leányt, ki legalább is 20000 frt készpénzhozomány felett rendelkezik. Azok, kik ez ajánlatra reflectálnak, irjanak „Gyógyszerész” czim alatt a kiadóhivatalba. 5210-2

Házassági ajánlat. Én egy 40 éves református vallású iparos vagyok, nősü- lés czéljából ismeretséget óhajtok kötni háziasan ne- velt 28 év körüli nővel, kinek néhány ezer forint hoz- ománya van, hogy ezzel az önállósításban elősegítsen. Csakis teljes névvel ellátott ajánlatokat veszek figyelembe, melyek „Szabász” czimen a kiadóhivatalba intézendők. 5226-2

ALLÁST KERES.

Házgondnoknak ajánlkozik egy fővárosi előkelő vállalat főhivatalnokja szerény feltételek mellett. Ovadékat készpénzben nyújthat. Czime a kiadóhivatalban. 5186-3

A kereskedelmi szaktanfolyamot sikerrel végzett fiatal leány irodai alkalmazást keres. Czim a kiadóban. 5120-3

Okleveles óvónő ajánlkozik családhoz gyermekek mellé, hosszú évek gyakorlatával bír, gyönyörű kézimunkákat végez s varrni is tud; beszél magyarul s keveset németül. Czim a kiadóban. 1575-3

Kereskedelmi tanfolyamot végzett gép- és gyors- író, ki jelenleg is egy nagyobb helybeli vállalatnál működik, helyét megváltoztatni kívánna és mielőbb meg- felelő irodai állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 5154-3

Pénzbeszedői állást keres egy intelligens fiatal em- ber, e minőségben már alkalmazva volt. Szíves megkeresést e laphoz kér „Megbízható 24” czim alatt. 5242-3

40 éves özvegy nő, ki a házvezetésben és a gyer- mekek gondozásában jártas, házvezetőnői állást keres. Czim a kiadóban. 5228-3

ALLÁST KAPHAT.

Zanulóleányok egy kitünő női ruha-varrónénél azon- nal felvétetnek. Czim a kiadóban. 5260-4

Zársalgónó kerestetik, csakis perfect francia és olasz nyelvet tudók ajánlata vétetik figyelembe. Ajánlkozhatni levélben „Perfect olasz” czimen mely a kiadóhivatalba küldendő. 5276-4

Azonnali belépésre kerestetik egy idősebb nő vidékre egy beteg nő ápolására. Azok, kik ily minőségben már alkalmazva voltak, előnyben részesül- nek. Pályázók ajánlataikat a kiadóhivatalba küldjék „Lelkiismeretes ápoló” czimen. 5262-4

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

Megbízható és jártas egyén venni szándékozónak ház- és telekeladásokat (Újpest környé- kén) jutányosan közvetít. Az érdeklődők forduljanak hozzá egész bizalommal. Czim a kiadóhivatalban. 5268-7

Rákos-Palotán a Széchenyi- telep, illetőleg a kör- vasut közvetlen közelében egy 2000 négyszögöl nagyságu telek jutányos árban eladó. 5256-7

Urtház Újpesten, 300 négyszögöl kifizetett telken modern igényeknek megfelelően építve, 8 1/2 évi adómentességgel, a palota-újpesti vasut- állomás közelében és két villamos-vonal közt, előnyös feltételek mellett eladó. Czim a kiadóhivatalban. 4958-7

Csömörön egy 1600 négyszögöl és egy 800 négy- szögölnyi; nagyságu szőlő, a legjobb minőségű, természettel együtt, olcsón eladó. Czim a kiadó- hivatalban. 5254-7

ELADÁS.

Butor jó, szolid kivitelben, előnyös részletfizetésre **Náthán Ignác** kárpitos és asztalosbutor egyed. főraktárában VII., Erzsébet-körút 23. sz. Árjegyzéket vidékre ingyen és bérmentve. 6835-8

Eladó 3 kemenczéses feketepékés, napi 150-170 frt forgalommal. Czim a kiadóhivatalban meg- tudható. 5074-8

Kerékpár, eredeti Beeston-Humber, eladó. Czim a kiadóhivatalban. 6859-8

VÉTEL.

Megvételre kerestetik Budapesten egy még jókarban levő kasza. Czim megtudható a kiadó- hivatalban. 1675-9

Portál olcsó ár mellett sürgősen megvételre keres- tetik. Czim a kiadóhivatalban. 5302-9

KIADÓ SZOBÁK.

Igen szépen butorozott szoba fürdőszoba- hasz- nálattal, kitünő ellátással, jutányos áron kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 5119-10

Szépen butorozott tiszta szoba teljes ellátással azon- nal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 5078-10

Gargon-lakás, egy 2 ablakos elegáns utcai szoba egészen külön bejárattal a lépcső- házból kiadó. Közlelbbi czim a kiadóhivatalban meg- tudható. 5232-10

Nagyon szép és tiszta udvari szoba a Csengery-ut- czában kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 5076-10

A Csengery-utczában csinosan berendezett ud- vari szoba különbejá- rattal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 4990-10

Szépen butorozott utcai szoba és előszoba külön bejárattal, mérsékelt áron kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 5170-10

LAKÁS KERESTETIK.

Lakás kerestetik, mely álljon 2-3 utcai szoba felemlítésével ellátott ajánlat a kiadóhivatalba czimzendő „Tiszta lakás” czimen. 5244-11

A fővároshoz közel eső nyaralóban keres intelli- gens keresztény fiatal ember egy szobát és teljes ellátást. Árral ellátott levelek „Nyaraló” jelige alatt e laphoz intézendők. 5306-12

KIADÓ LAKÁSOK.

Bérbeadó Üllői-ut, Erkel utca sarkán, nagyobb bolt, esetleg lakással 600 frtért, azonfelül több lakás leszállított bérért. Czim a kiadóhivatalban. 6861-13

A Garai-utczában 2 utcai szoba, előszoba, konyha, speiz stb.-ből álló lakás sürgős elutazás miatt rendkívül olcsó áron kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 5236-13

A Király-utczában vagy annak egyik közel eső mellékutczájában kétszobás lakás (utcai) minden hozzátartozóval kerestetik augusztus 1-ére. Az ár megemlítésével ellátott ajánlat „Aug. 1” jelige alatt kéretnek e laphoz. 5126-13

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Jrodának, műhelynek, divatszalonnak, egyleti helyiségnek, vivőte- romnek, magániskolának vagy nagy lakásnak alkalmas nagy helyiség 1-ső emeleten augusztus 1-ére kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 3662-17

Nagy bolthelyiség a József-körút legnagyobb for- galmu helyén kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 4706-17

KÜLÖNFÉLE.

Köhögésnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy- féle Pemetetű-czukorkát. 1537-18

Fedett kuglizót zártkörű társaságok egyes napokra bérbe vehetnek. Czim a kiadóban. 4744-18

MIKSZÁTH KÁLMÁN

Katángly-Naptár-a

1899-re,

melyet az ORSZÁGOS HIRLAP előfizetői ingyen fognak megkapni,

hirdetések közlésére a legalkalmasabb.

Hirdetéseket elfogad:

az ORSZÁGOS HIRLAP kiadóhivatala

VIII. ker., József-körút 65. szám.

Tan- és nevelő-intézet

Rákos-Palotán. (Budapest mellett.)

Kies és egészséges fekvése folytán a fővárosi előkelőbb közön- ségnek kedvelt nyaralóhelye.

Kényelmes közlekedés a fővárossal a villanyos vasutak és a m. áll.-vasut által.

Az intézet egy öt hold kiterjedésű parkban fekszik. Növendékek felvétet- nek 4 elemi, 6 polgári, 8 gymnasiumi osztályba. Az elemi, polgári és a négy alsó gymnasiumi osztályok a nyilvánosság jogával vannak felruházva. A gym- nassium négy felső osztályába járó tanulók is alapos oktatásban részesülnek és mint magántanulók egy nyilvános főgymnasiumban tesznek vizsgát. A magyar, német, francia, latin nyelvek alapos tanítására különös súlyt fektetnek. A szellemi tehetségek fejlesztése mellett a test edzésére is kiváló gond fordítatik. Kitünő tanerők. Alapos oktatás és gondos felügyelet. Erőt adó jó táplálék. Kitünő viz. A nevelési díj mérsékelt. Ismertetővel (programmal) és bővebb felvilágosítással szívesen szolgál Rákos-Palotán (Budapest szomszédságában, vasuti-, posta- és távirat-állomás.)

1192

Wagner Manó, igazgató, intézettulajdonos.

TOTIS

kerékpár-tőzsdéje

Erzsébet-körút 58. szám, Király-utca sarkán. Használt kerékpárok vétele, eladása és becszerelése új gépekre. Javító- és károsodás-Intézet.

Nyomatott az ORSZÁGOS HIRLAP körforgógépén Budapest, VIII., József-körút 65. szám.